

NÉPÜNK

Sefredactor: **Wasserstrom Sándor**

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

GENF

Az utóbbi időben még a nagy demokrata államok sajtója is arról ír, hogy a genfi aeropagnak be kell jelentenie a csődjét, mert munkára képtelen. A Népszövetségnek és főleg a gondolatnak ilyen könnyedén való elparentálása végtelen könnyelműségre vall. Mert szerintünk a Népszövetségnek, illetve a „népek szövetségének” nem lehet soha csődjéről beszélni. Ez ragyogó prófétai gondolat, amelyet a mi zsidó prófétáink kezdtek el évezredekkel ezelőtt „propagálni”. Az, hogy évezredeknek át nem talált visszhangra, az nem a gondolatnak a bűne, hanem az embereké, akik a vért, a háborút, a rombolást többre becsülték, mint az emberszeretetet és a népek megértésnek magaslatos gondolatát. Arról nem tehet a népek szövetségének gondolata, hogy Mussolini egy országot akart meghódítani, arról nem tehet Genf, hogy Hitler és népe a totális háborút tartja a legfőbb emberi jónak. A nagy csalódást legfeljebb az keltheti, hogy régen úgy tanította a történelem, hogy egyes királyok, vagy császárok becsvágya, hódítási cezaromániája volt a nagy háborúk megindítója. Nagy Sándor, Julius Cézár, vagy Napoleon ezt a fel fogást igyekezett bizonyítani. De Mussolini tanító volt és Hitler, a „festőművész”, egyszerű emberek gyermekei, nem császári ivadékok és hódító cészárok. Az eredmény pedig: Genf állítólagos csődje.

A genfi legutóbbi ülészakon voltak olyan jelenségek, amelyek arra mutatnak, hogy rendkívül elasztikusnak kell lenni a mai Népszövetségnek, hogy az állandó csapások dacára, amelyet a két fascista állam igyekszik rámérni, Abessziniával és Ausztriával, mégis kiheverje. Hitler szerint a „zsidók” csinálták a Népszövetséget. Természetesen ez a legujabb „vád” nem sértő a zsidóságra, amely lényegében az emberszeretet hirdetője volt már évtizedek óta. Azóta a kultura és civilizáció élén álló nemzetek, az angol-szászok, a franciák, az északi népek mind hívei lettek. A rombolás dühe azonban állandóan megsemmisítésre ítéli ezt a ragyogó gondolatot, amely a legszebb eredménye lett volna a világháború tizmillió emberáldozatának.

A zsidóság szempontjából tagadhatatlanul értékes szerepe van a Népszövetségnek. De nem azért, mintha nekünk különleges kéréseink volnának, vagy különös elgondolásaink, hanem csak azért, mert a világszerte folyó zsidóüldözéssel szemben mégis egy védelmi fórum. Így nagyon megnyugtató az, amit a Zsidó Világkongresszus nyilatkozott, a mostani ülészak alkalmából. Többek között azt írta: „Németország nem elégszik meg azzal, hogy a német zsidókat leszorítsa a páriák színvonalára, hanem üldözi az osztrák zsidókat is, nem kimélve becsületüket, életüket, vagyonukat. A nürnbergi törvény-

nyek már Danzig szabadvárosban is érvényben vannak. Magyarországon is elveszithetik rövidesen a zsidók hivatásbeli létalapjukat”. A továbbiakban ünnepélyes felhívást intéz a népszövetségi tanács tagjaihoz, valamint a civilizált népek összeségéhez, felszólítva őket, hogy a zsidóság számára tragikus és a világhelyzetre veszedelmes szituációban ne maradjanak közömbösek.

A romániai zsidóság ügyében a világkongresszus annak idején, az előbbi kormány idején petíciót intézett a Népszövetséghez. Most került volna tárgyalás alá a kérdés, de Petrescu Comnen külügyminiszter bejelentette, hogy a kormány revízió alá vette a Goga kormány zsidókra vonatkozó intézkedéseit. Ezt a Népszövetség tudomásul is vette. Még érdekesebb Petrescu Comnen felszólalása az ausztriai menekültek kérdésénél. Többek kö-

zött kijelentette, hogy ez a kérdés a kívándorlás kérdése. Ideje annak, hogy felhagyjunk az empirikus, gyakran romantikus módszerekkel, amelyeket elsősorban vettek igénybe ezen a téren. Új módszerekre van szükség, amelyet tudományos és humánus alapon kell megszervezni. Ezután kijelentette Petrescu Comnen, hogy erre vonatkozólag konkrét javaslatokat fog előterjeszteni „az emberi szolidaritás széles szellemében”.

Ha arra gondolunk, hogy mit mondott Istrate Micescu Genfben és összevetjük azzal, amit a jelenlegi külügyminiszterünk nyilatkozott a genfi aeropagn előtt, akkor örömmel kell megállapítsuk, hogy a konszolidáció legjobb útján haladunk és ha jöttek is valamikor keserű hírek Genf felől, most mintha a népszövetséget alkotó államok valóban kivették volna már magukból azokat, akik háborút akarnak és akik a rombolást tartják az emberiség javának. Genf ma a jobb remények szigete és különös öröm számunkra, hogy Petrescu Comnen ebben az emelkedett tónusban szólalt fel. A romániai zsidóság azt is örömmel állapította meg, hogy levették napirendről a „romániai zsidókérdést”, mert annak tárgyalására valóban semmi szükség sincsen.

Az angol gyarmatügyi miniszter bukásával megbukott a felosztási terv is

London. — A „Star” lap szerint, tekintettel arra, hogy Ormsby Gore megszűnt gyarmatügyi miniszter lenni, a palesztinai felosztási terv is lekerül a napirendről, mivel ő volt a kabinetben az, aki a legjobban exponálta magát a palesztinai felosztási tervért. Ormsby Gore utóda Macdonald lett, aki régebről a zsidóság barátja és így remélni lehet, hogy az angolok palesztinai metódusa megjavul a zsidókkal szemben.

Palesztinában közben az arab terror tovább szedi áldozatait. Az arab aktivisták és az angol katonaság között újabb harc volt, amely 23 halálos áldozatot követelt. Hebron mellett megöltek az arabok egy arab rendőrt, Jenin, Tibériás, Nazaret, Safed, Haifa, Hebron és Jaffa környékén 17 esetben voltak lövöldözések. Távbeszélő póznákat kidöntöttek. Akkónál felrobbantottak egy hidat. Tul-kareménél elpusztították a gyümölcsültetvényeket.

Az angol kormány Lord Neefeld-et, a zsidó automobilkirályt is bevonja a légvédelmi tervek megvalósításába

London. — Az angol kormány nemzetvédelmi minisztere: Sir Thomas Inskip, hosszas megbeszélést folytatott Lord Neefeld-el, az ismert zsidó automobilkirállyal. Bevonják a zsidó lordot a légügyi felszerelési tervekbe, mint szakértőt, hogy a légvédelmi program kereténél felhasználják nagyszerű képességeit. Lord Neefeld annak idején részletes tervet készített arra vonatkozólag, hogy miképpen lehessen Angliában egy grandiózus repülőgépipart megszervezni. Annak idején tervét azzal utasították vissza, hogy ezt a programot a kormány maga fogja megvalósítani. Ugyálszik, hogy most mégis bevonják a tervek megvalósításába. Az angol lapok támadják Churchill Win-

stont, mivel még ma sincs azon a nívón az angol légvédelem és repülőflotta, mint a német. Ez a körülmény vitte rá Sir Thomas Inskipet, hogy tárgyaljon Lord Neefelddel és neki ajánlja fel a repülőipar hadi szervezését. Valószínűleg Neefeld lord teljhatalmat kap, hogy diktatorikus eszközökkel szervezze meg az angol aeroplán-ipart, a nemzetvédelem érdekében. Lord Neefeld egyike Anglia leggadagabb embereinek, aki gigantikus összegeket adományozott tudományos célokra. Szakértők becslése szerint husz millió fontot (husz milliárd lejt) adományozott eddig különböző jótékonyági és tudományos intézményeknek. Ezért a nagy jótékonyágért rendkívül népszerű is a szigetországban.

Imrédy jött, Darányi ment

Az ugynevezett „zsidótörvény” tárgyalásának megszavazása előtt, az utolsó percben megbukott Darányi kormánya és új miniszterelnököt nevezett ki Horthy kormányzó. Mondhatnánk azt, hogy a zsidótörvény buktatta meg a régi kormányt. Mondhatnánk, de nem mondjuk, mert az új kormány vezetésére semmi sem változott a régi kormánnyal szemben. Főleg, ami a zsidókérdést illeti. Az bizonyos, hogy a javaslattal kapcsolatban a zsidótörvényt ellenzők ragyogó szónoklatokat tartottak a zsidókérdésnek nem ilyenformán való „rendezése” érdekében. Akik figyelemmel kísérték a budapesti lapokat, azok valóban meglepődéssel láthaták, hogy vannak még nyílteszű és komoly keresztény férfiak Magyarországon, akik nem akarnak szakítani az évszázados hagyományokkal, a demagógia, a külföldről lepénzelt uccai mob handabandázása miatt. Nem beszélünk Rassay Károlyról, aki klasszikusa már a zsidóvédelemnek, de imponáló, ahogy gróf Apponyi György, meg gróf Széchenyi György, meg Grätz Gusztáv, Szontagh Jenő, a szocialisták, így Kéthly Anna, Peyer Károly, akik nyíltan és alaposan megvilágították a kérdést és egyidejűleg a hárommillió nincstelen magyar paraszt sorsát ecsetelték, akiknek sorsát az a tizenötezer állásából kidobott zsidónak jankiáltása nem fogja megjavítani.

Különösen a főrendiházi tagok ellenzése buktatta meg Darányit, akinek rossz szelleme Hóman Bálint is a második sorba került és tárca nélküli miniszter lett az Imrédy kormányban. Nekünk az a szerény véleményünk, hogy a magyar főrendiház nem fogja keresztülengedni ezt a javaslatot, hanem visszaküldi majd a parlamentnek, amely könnyelműen deferált azoknak, akik felforgatók akarnak lenni, (valószínűleg Berlin érdekében!)

Meg kell még említsük ezzel a szomorú javaslattal kapcsolatosan, hogy Fábian Béla, a vita lezárása előtt tartott beszéde mély megilletődést keltett a magyar zsidóság körében, de még a jobbérzésű keresztény társadalomra is nagy hatással volt. „El akarják

A napsütés napról-napra erősebbé válik!

Az Ön bőrének is erősebbnek kell lennie, ilyenre azonban csak a NIVEA-tól válik! Csak a NIVEA-krém tartalmaz Euceritet, amely a bőrt puhán tartja és a napsugarakkal szemben ellenállóképesé teszi.

venni tőlem a hazámat” — mondotta Fábian és hivatkozott arra, hogy mennyire eleget tett a magyarországi zsidóság mindenkor és mindennemű állampolgári kötelességeinek. Ha kellett, harcolt a frontokon, ha kellett, békés munkával fejlesztette az ország irodalmát, művészetét, iparát és kereskedelmét. Beszél arról, hogy a magyar paraszt nem antiszemita, hanem mesterségesen tenyésztik azt. „Akármit csinálnak az urak, minket a magyar népközösségből kizárni nem fognak. Ebben az utolsó percben csak azt tudom mondani, hogy bármilyen törvényt is hoznak ellenünk, ha száz próbával kell is bizonyítanunk, hogy Önök igaztalanok voltak velünk szemben, mi 430.000-en megcsináljuk ezt a száz próbát”.

Fábian beszéde mély benyomást keltett és még a kormánypárton is megtapsol-

ták néhányan. De a javaslatot azért mégis megszavazták. Nem mi mondjuk, hanem komoly és tekintélyes magyar politikusok mondták a parlament szószerkén, hogy „örök szegényfoltja” lesz ez a törvény a magyar törvénykezésnek. Imrédy kijelentette, hogy kormánya „jobbaldali”, reméljük, hogy erre sem lesz mindég olyan büszke. I. Ferenc József monarchiája, II. Vilmos császár békebeli Németországa, II. Miklós cár Oroszországa olyan hatalmas volt, hogy józan emberi észsel nem gondolt senki arra, hogy összemolhatnak. Hitler mostani hatalma is végtelennek tetszik, de az igazság és jog uralma még maradandóbb. Mi úgy véljük, hogy az Igazság győzelme be kell következzen és akkor Hóman és a többi „háman”-ok törvényét és uralmát belepi majd a por...

Anglia zsidó légügyi minisztere

Nagybritánia légügyi minisztere Sir Philip Gustav Albert Sassoon Baronet, a londoni Közmunkák Tanácsának elnöke, 50 éves. A zsidó miniszter — London legelőkelőbb uccájában, a Mayfair-ben levő Park Lane 25. sz. alatt a legragyogóbb angol palotának a tulajdonosa, amelyben két emelet

Togal
Fájdalmak? Megszabadul tőlük Togal útján rheumás és köszvényes bántalmaknál, hűléses betegségeknel, gripánál, ideg- és főfájásnál.
Pontos: jól elviselhető - mindig hatásos!
42, 14 és 3 tablettás csomagolásban.

AZ IGÉRET

— Chasidikus elbeszélés —

Irla: PINTÉR MIKSA

A budapesti „Országos Egyetértés” kiadó főszerkesztője: Pintér Miksa az elmúlt héten elhunyt és ezen szomorú alkalomból adjuk alant elbeszélését. Kegyeletes érzésünknek így módon is kifejezést akarunk adni a toll eme becsületes és nemes fanatikusának.

Rabbi Eizikel, a nagy cadik mondta el az alábbi csodálatos történetet, melyet ő rabbi Elimelech-től hallott.

Rabbi Elimelechnek volt egy nagyon tudós gyermekkori barátja, akinek rendkívül nagy volt a tóratudása és bámulatosan éles a felfogása. Nagyon szerették egymást. Egy napon azonban járvány tört ki a városban, amely ezeket vitt magával az életből, közöttük rabbi Elimelech tudós barátját is. A barát halála előtt hivatla rabbi Elimelechet s arra kérte őt, ígérje meg, hogy halála után úgy fogja nevelni árván maradt fiát, mint a saját gyermekét.

Fájdalmas és szomorú pillanat volt, mikor a két tudós rabbi elbucszott egymástól. Könnyek

folytak rabbi Elimelech szemeiből, mikor barátjának megtette ígérését. Azután pedig, mikor már az ajtó előtt állott, még visszafordult s így szólt rabbi Elimelechhez: Híven ígérem neked, hogy fiadat, mint sajátomat fogom nevelni, de én is kérek tőled valamit: halálod után, midőn a túlvilági ítélet már elhangzott fejed fölött, jöjj vissza hozzám álmomban és mondd meg, hogy mi történik odaát?

A nagybeteg ígérést tett erre s röviddel utána kilehelte nemes lelkét.

Rabbi Elimelech híven megtartotta ígérését. Nevelte az árva fiút, mint a saját gyermekét. Naponta órák hosszáig tanult vele, felfedte előtte a tóra és talmud tanainak szent titkait s igyekezett jámbor és tudós férfiut nevelni belőle. Mikor pedig a fiu felnőtt, előkelő családból származó, becsületes leányt keresett ki számára menyasszonynak. Az esküvő napján a rabbi házába gyülekeztek a vendégek s mindannyian feszülten várakoztak az esküvői szertartásra, mikor rabbi Elimelech hirtelen szobájába zárkózott, mintha valakire várna. Középen a vendégsereg ezt nem tartotta furcsának, de mikor multak a negyed, fél és később a hosszuhosszu órák, nyugtalankodni kezdtek. Érezték, hogy az esküvő körül valami baj van, valami akadály lépett hirtelen közbe s talán el is fog halasztódni a fiatal pár egybekelése... Amde midőn a vendégse-

reg izgalma már a tetőfokára hágott, oly hirtelen, mint ahogy eltűnt, ismét megjelent a rabbi. A vendégsereg hirtelen ujjongásba tört ki, boldog örömmel tapsoltak, kendőiket lobogtatták, felhangzott a zené és az ének és rabbi Elimelech sajátkezüleg innepélyességgel adta össze a jegyeseket.

Késő este, a lakodalmi lakoma vége felé, egyszerre csak felállott az asztalfőn ülő rabbi Elimelech, csendet kért és a vendégsereg figyelőn ráemlékedő szemeinek kereszttüzeiben, halkán beszélni kezdett:

— Bizonyára észrevettétek, hogy közvelenül az esküvő előtt visszavonultam és szobámba zárkóztam. Ennek igen komoly oka volt. Tudjátok ugyebár, hogy a vőlegény elhunyt ifjukori barátom fia. Egy barátomnak fia, akit életében jobban szerettem a testvéremnél. Halála előtt ez a szeretett barátom gondjaimra bízta a fiát s én szent ígérést tettem, hogy a gyermeket, mint a sajátomat fogom nevelni. Ígéretemet hűségesen be is tartottam. Igen ám, de halott barátom ugyancsak ígért nekem valamit s ő elfelejtette betartani ígérését. Ezért vonultam vissza szobámba és vártam az ígért beteljesítésére, mert biztos voltam benne, hogy ha késve is, de barátom be fogja váltani velem szemben. És valóban. Midőn szobám magányában ültem, váratlanul előttem termelt s oly friss és viruló volt, mintha élne. S

telve van eredeti francia Obusson-nal. „Indiai Rotschild” néven ismeretes, tulajdonosa a Sassoon & Davidsohn banknak, amelynek tárcájában a Gresham életbiztosító társaság összes részvényei vannak. Londoni vagyonát nyolcvanmillió fontra becsülik. Az államférfiu, aki az angol anyakirálynénak legnagyobb meghittje, bizalmasa, nőtlen. Cimerén héberbetűs jelmondatok állanak Mógén Dóviddal. Tengerparti villájában a királyi család összes tagjai megfordulnak hosszabb tartózkodásra, park lanei palotájában a gloucesteri herceg állandó vendég.

A miniszter a családi karrierben ötödik generáció, nem úgy, mint Lord Reading, aki a hajósinstától az angol örérságig és alkirályságig negyven éven belül saját életében futotta végig a pályát. Családi tradíció nál fogva nem csoda, ha a National Gallery-nek, a londoni képtárnak a kormánybiztosa, ha László Fülöp sikereit neki köszönheti, ha az összes nyelveket ragyogóan beszéli, ha senki Angliában légügyi kérdésekhez és a munkaügyi adminisztrációhoz úgy nem ért, mint ő.

Családja a spanyol inkvizíció elől évszázadokkal ezelőtt Bagdadba, majd onnan egy pogrom elől Indiába volt kénytelen menekülni. A család egy része ittmaradt, másik része Kinába ment. Az indiai család karavánok felszerelésével foglalkozott, majd amikor Kína az angol kereskedőket nem akarta beengedni és a kínai kereskedők csak idegen megbízottak útján érintkeztek a külfölddel és ezek a megbízottak a család kínai tagjai voltak, akkor az indiai családtagok a kínai családtagok segítségével megkezdtek a milliókra menő ópiumszállítást Kinába. A titkos szállítások ellen a kínai udvar mit sem tehetett, mert a külföldi megbízottakkal érintkező 13 kínai kereskedő, sőt az udvar tagjai is benne voltak ebben az üzletben, mikor egy szép nap, úgy 1840 körül, a kínai császár életveszélves fenyegetésekkel fellépve kb. 2.000.000 font értékű ópiumot elkoboztatott a Sassoonoktól és a tengerbe dobattott. Az indiai Sassoonok ezt angol államsérelemnek fogták fel. Anglia hadat üzent Kinának és a háború vége a Kanton, Sanghai és a többi városokkal és kikötőkkel kapcsolatos angol koncessziós területek kisajátítása és az idegen megbízott kereskedők ebbeli minőségének megszűnése volt, úgy hogy a Sassoon-család egészen saját számlájára dolgozhatott Kinában. Azután az egész indiai család Kinába költözött és miután az angol kormány elsőbbséget adott a családnak, az ópiumüzlet abban hagyása mellett a letelepedés és telekspekulációra adták magukat, úgy hogy

Sanghainak majdnem egész magánjogi területe, a Nanking-Road stb., a sanghai villamos és autobus, az épületek, gyárak és minden egyéb a család tulajdona lett. Anglia a koncessziós területeket ezeknek köszönheti, nem csoda tehát, ha London főiri élete őket az angol főurak legelőkelőbb családjai sorába helyezi.

1842-ben a család sikereinek akkori feje, Abdullah Dávid, Sosonra változtatta nevét, majd ekkor az angol állampolgárság elnyerése után, Sassoon-ra. (Ejtsd: Szeszun!) Nyolc fiai közül a legzseniálisabb Éliás Dávid volt, ennek a második fia Viktor Sassoon, aki ma is Kinában él és saját jachtján csak ritkán jön át Európába, utoljára négy évvel ezelőtt volt Európában, amikor fizetésképtelen gyárak gépeit vette meg Kína részére. Éliás Dávid másik fia Albert volt, aki a kapcsolatok tartotta Londonnal, az indiai helytartótanács tagjává neveztek ki, majd Londonban telepedett le és ekkor angol Baronétté nevezte ki a király. Ennek fia Edward Albert feleségül vette báró Rotschild Gusztáv híres szépségű leányát és ebből a házasságból született a jelenlegi légügyi miniszter.

Még csak annyit, hogy a „Baronet” cím átmenet a lovag és a báró között. A cím maga lovagi jellegű és azért nem egészen báró, mert lordeágot, tehát felsőházi tagságot nem inkorporál, viszont több mint lovag, mert a lovagrend nem örökletes, a baronétság pedig az elsőszülött fiú által örökölhető.

Kotányi paprika

Aki magyar újságokat olvas, vagy aki magyar vasutakon utazik, az sokszor láthatja ezt a két szót: Kotányi paprika. Ez a Kotányi név összekapcsolódott a magyar paprikával, a szegedi paprikával. Régi nagy cég, amelynek egy tagja már régen Bécsben él. Onnan intézték a világcég ügyeit. Azt hitték sokan, hogy a „Kotányi” egy paprika minőséget jelent, holott egy zsidó család neve, amelyik a magyarországi exportkereskedelmet emelte, rátermettségével és szervezőképességével — amit oly szépen honorál most a magyar kormányzat.

Ennek a bécsi Kotányinak tragédiáját hozzák most a hírek. Nem politizált, csak élte a gazdag zsidó életét, ahogy azt abban az örökre elvesztett bűbájos világvárosban lehetett. Kotányit, a „paprikakirályt” a nemzeti szocialisták bécsi uralma kezdetén elcipelték és hiába keresték a legkiválóbb zsidó és árja ügyvédek, nem találták meg. Jártak a koncentrációs táborokban, keres-

Külföldi báriumhól

garantáltan csak

fele mennyiség szükséges

mint a belföldiből. Ha külföldi báriummal dolgozik, állandóan **esuenletes** minőséget kap.

Rendkívül előnyös árban beszerezhető:

Ullmann József és Fiai

cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 8
Telefon 677

ték, tüvé tették érte a kis elnyelt Ausztriát és a nagy német birodalmat, de nem találták. Már nem gondoltak többé a „paprikára”, amikor Kotányiról suttoztak a bécsi zsidó társaságban. Rettentő tragédia vetette elő árnyékát. És be is következett az, amittől a család és azok, akik ismerték, rettegtek. Egy borzalmas csunya napon, — alig két hete, — rohamosztigosok jelentek meg a Kotányi családnál és a negyven év körüli, életerősen elindult Kotányinak csak holttestét tették le. De leolmozott koporsóban, mert mint mondták, tüdőgyulladást kapott és meghalt. És kényszerítették a családot, hogy vigyék krematóriumba, hogy ott elégessék a szerencsétlent. Hogy ne lásák, mennyire agyonkinozták, mennyire lötkretették, minden ok nélkül, csak azért, mert zsidónak született. Kotányi meghalt, tragikus halállal és ha valaki hallani fog, vagy olvassa majd a „Kotányi-paprikát”, gondoljon kegyelettel a meggyilkolt, a bitleri uralom által kivégzett Kotányira.

Olcsón és jól érkezhetsz
Herschkovits
orth. kóser pensiójában
BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet
(bejárat Strada Soarelui 7.)

— 100.000 dunam földet ad el Transjordánia. (Jeruzsálem). A mezőgazdasági departement Transjordániában meghirdette, hogy 100.000 dunam földet akar eladni, dunamonkint fél piasterért. A vevőnek kötelezni kell magát arra, hogy bizonyos időn belül megmunkálja a földet.

elmondotta nekem, mi történt azóta, mióta karjaimban örök álmra hunyta szemét és mi elváltunk egymástól. Elmondotta, hogy halála után, — mely könnyű és fájdalom nélküli volt — mindent pontosan tudott, ami vele történt. Tudta, mikor temetik el, hallotta a koporsóra zuduló göröngyök dörmögését s mindez úgy tűnt föl neki, mintha álmodnék. Azután egyszerre egy nagy, ismeretlen vidéken találta magát, sekélynek látszó tó partján. Lábaival keresztül akart gázolni a kis tavon, mikor hirtelen növekedni kezdtek a hullámok, óriási magasságba csaptak fel, zuga és bömbölve körülölelték őt úgy, hogy végtelen félelem költözött a szívébe. Remegni kezdett és fájdalmas vágy szállta meg: hazamenni! A feleségéhez! A kisláihoz!

Sirva fakadt. Sirdogálásából egy óriási terméti ember riasztotta fel, aki pallára tette a kezét:

— Miért sírsz? — kérdezte tőle.

— Haza szeretnék menni, — felelte.

— Ugyan, hogyan akarsz te haza menni, mikor halott vagy? Velünk kell jönnöd és a legfelsőbb ítélőszék elé kell állanod.

S már karon is fogta a rabbit és vitte őt a besz-din-sel malo elé.

Mielőtt azonban a legfelsőbb bíró elé került volna, bűnös gondolatáért, a bűnös vágyért, hogy

visszakivánczolt földi életébe, hogy visszakivánczolt családjáéhoz, a csekély kis bűnért, mely azonban nála, a caddiknál mégis nagy sullyal esett a latba, előbb egy óriási terembe vitték őt. Az óriási teremből két ajtó nyílt. Egyik a menyországba, az üdvözültek honának ama helyiségébe, ahol a szent rabbik és caddikok élnek örök örömben, másik ajtó a pokolnak ama helyiségébe, ahol a bűnös rabbik szenvedtek az örök gyötrelmeket. És a caddiknak minden ajtónyíláskor látni kellett egy-egy kortársát, aki nem élt igaz életet a földön s akit a tulvilági ítélet örök szenvedésekre kárhoztattott. Láta rabbi Slomo ben Jakobot, akinek csupa kegyesség volt a szava a földön, de a szíve rideg és kemény volt a szegényekkel szemben. Láta Eleazárt, az agg rabbit, aki hosszú életű volt a földön, de hosszú élete alatt sem talált magának elég időt arra, hogy a tóra és a talmud kincseiben buvárkodjék. És láta rabbi Azrielt, akit különösen jól ismert a földön s akiről nem tudta elképzelni, hogy miért került a pokolba. De mert szenvedései csak úgy, mint a többi elkárhozottak szenvedései, mélyen megrendítették őt, megkérdezte egyik szolgálattelő angyalt, hogy miért van rabbi Azriel az elkárhozottak között. És a szolgálattelő angyal így szólt:

— A rossz nyelve miatt. Mert rabbi volt a földön, nyelvének csak a szeretet ígét kellett volna

hangoztatnia, de ő gonoszakat mondott embertársairól.

Ezért kellett tehát szegény rabbi Azrielnek és a többieknek a pokolban szynlődni és úgy szenvednie, hogy a caddiknak megeseit rajta a szíve, mikor eljött péntek este éjjel és a tizenkét óra ütés után a kazánok alatt elaludt a tűz és a gyötört lelkek a szombat szentségében megpihentek, míg a másik ajtón keresztül látni lehetett az üdvözült lelkek tiszta és boldog szombati örömeit. És ekkor hirtelen meglátta az elhunyt caddik a fiát, látta a szobát a lakodalmas vendégekkel és látta rabbi Elimelech, amint szobába zárkózva feszülten várakozott valamire. És ekkor hirtelen eszébe jutott ígérete, engedelmet kért, hogy ígéretéhez híven barátját meglátogathassa s tudósíthassa őt arról, amit halála előtt megígért neki.

S minthogy — mint mondtam — barátom rövid idő alatt meglátogatott — fejezte be elbeszélését rabbi Elimelech — beteljesítette velem szemben tett ígéretét és én őszinte örömmel adom áldásomat fiára és annak jegyesére. Örülünk az ifjú pár öröminnepen barátaim s imádkozunk azért, hogy a pokol kinjaiban szenvedő szegény testvéreink lelkei végre a megoáltást és a menny boldogságát kapják meg.

Középeurópa egymillió zsidósága hus nélkül

WASSERSTROM SÁNDOR

Hogyan állíthatnánk a román husexport szolgálatába a német, osztrák, magyar és más államok kóser husellátását?

A román zsidóság közületeinek szanalása. — A gazdasági élet fellendítésének részbeni megoldása. — A zsidó központi szerveknek a fővárosban való koncentrálása.

Bucurest, május elején. Naponta „töri fejét” milliónyi ember azon, hogy miképpen lehetne önmagának, vagy valamilyen közösségnek egyszerre jövedelmet szerezni. Milliokról álmodoznak, amit lehetne keresni és legtöbbször az álmoknál maradnak, mert a milliók olyanok, mint a Kék madár, csak távoli vágyakat jelentenek. Egyéni „pénzszerzési” vágyait nem szokta az ember elárulni, de amikor a közösségről van szó, akkor el lehet, sőt el is kell mondani, hátha valóban milliókat lehet szerezni a nagy zsidó közösségnek?

Ilyen gondolatokkal foglalkozom, amikor összefoglalom gondolataimban mindazt, amit utamon tapasztalok. Amerre jár egy zsidó lap szerkesztője, mindenütt szomorúság. Nem egyéni bizonytalanságról beszélek ezúttal, nem a kis egzisztenciák bajairól, arról ráérek máskor medítni. Most csak a nagy zsidó közösség bajairól beszélek, meg arról, hogy miképpen lehetne a sok bajt megelőzni, ha lehet — applanálni.

Mit is látunk a mi szűkebb pátriánkban Ardealban és mit az ország fővárosában, Bucurestiben? A hitközségek és intézményeik rossz anyagi helyzetben vannak. Bizonytalan az az anyagi bázis, amelyre eddig épültek. Az egyes egzisztenciák anyagi helyzete rosszabbodik és így az adózásra épített költségelirányzatot sem lehet zsnormértékül elfogadni. A gabella-jövedelem is csökken, mert a husfogasztás visszament. Az ardeali orth. Központi Iroda anyagi beállítottsága is labilis. Különösen azért, mert hiszen az elnök halála óta nincsen összefogó kéz és e pillanatban nem is lehet tudni, mikor kerül olyan vágányra, amely a biztos jövő felé vezet.

Különösen itt Bucurestiben, ahol e sorokat papírra vetem, szomorú az úgynevezett ardeali hitközség helyzete. Ne értsük félre. Nem úgy „szomorú”, hogy csüggedten gondoljunk arra, hogy nincs több segítség. Sőt, nagyon nagy remény van arra, hogy ez az ardeali zsidók által létesített bucurestii zsidó közösség még nagy reményekre jogosít.

Rossz helyzetben!

Ahogy vesszük! Mondhatjuk úgy is, hogy a bucurestii ardeali zsidók közössége nagyszerű munkát végzett. Ugyis, ahogy nem is rózsás a helyzete. Van ugyan egy gyenge Talmúd Tórája, amelyet nagy áldozatokkal tartanak fenn, de ezzel szemben a templom nagyon szerény, „tulszerény” ahhoz, amilyen lehetne. Rabbi, avagy rabbi-ülnökről anyagiak hiányában szó se lehet. Mindössze egy rosszul dotált egyházi végzi itt az összes egyházi funkciókat. Az imádkozáshoz csak azok járnak hétköznap, akiknek kötelességük vagy akik kaddist mondanak. Ezek a Capitalába gyakran feljární kénytelen vendégekkel egészülnek ki. A vágatás meg különösen nehéz kérdés. Hiszen a bucurestii nagy hitközség sechitája — nem ardealiaknak való. Egy ardeali ortodox mentalitású ember nagyot néz, amikor az egyes mészárszékben azt a feliratot olvassa: „Áváde kóser”, „strict

kóser”, vagy „direkt kóser”, holott azon a néhány napon, amikor tilos volt vágatni a fővárosban, akkor is árusítottak húst, holott „áváde” nem volt kóser. A vallásos ardealiak húst más helyről hozatnak, mert ez jogosan nem elég megbízható nekik.

Vitán felül áll, hogy az ardealiak, akik Bucurestiben laknak, minden tekintetben elit gárdát alkotnak. Rátermetett férfiak, akik tudnak szervezni, tudnak fundamentumot rakni egy nagy zsidó közösség számára is. Amint tudtak ebben a nagy és modern Babelben gyökeret eresztetni és megállni a sarat egyéni egzisztenciájuk kiépítésénél is. Nehéz volt a helyzetük, amikor odajötték, hiszen akkor virágjában volt a híres „Schorr-hitközség”, ez az okiráltságbeli tipikus „vallásos” szervezet, amelyről jobb nem beszélni, de arra mindenestre „jó” volt, hogy megakadályozza az ardeali hitközség fejlődését, mert a nagy bucurestii hitközség vezetői mindig összekapcsolták őket, ami nem vált javára az egészen más mentalitású ardealiak számára. Sőt a meddő munka kifárasztotta őket. Ugyannyira, hogy az érdeklődést mutató tehetősebbek száma ma már alig néhányra tehető.

Egy terv, amelyet meg lehet valósítani.

Itt Bucurestiben élő ardeali zsidók munkakedvét, bátor kiállását figyelve, az egyéni érvényesülés és a zsidó közösség érdekében kifejtett munkájukat tanulmányozva, elgondolkoztam azon, hogy miképpen lehetne egy hatalmas lökessel egyszerre valóban a zsidó élet centrumává tenni Bucurestit? Így nem fejlődhetik a zsidó közösség vallási szelleme, sőt hosszú évtizedek alatt érheti el csak azt a fokot, amelynek a milliányi romániai zsidóság „Hinterlandot” jelenthet. Pedig egy ilyen az egész zsidóságot átfogó centrumra az ardeali zsidóságnak nagyon is szüksége van. Lehetetlen azonban úgy eredményt elérni a mai viszonyok mellett, amikor mindig figyelő helyzetben kell állni, ahogy volt az ardeali zsidóság a múltban. Lehetetlen, hogy úgy maradjon, mint eddig, amikor az orth. Központi Iroda elnöke Turdan lakott, a titkár Sibiuban, az Iroda Clujon volt és mindent Bucurestiben kellett elintézni. Ez így nem lehet és nem mehet tovább!

Az ardeali orth. Központi Irodának épüget, mint minden zsidó központi szervnek Bucurestiben kell lenni. Hisz az ország zsidóságának ügye-baja a központi kormányzatnál bonyolódik le és az állandó kontaktusra feltétlen szüksége van. Az orth. Központi Irodának csak úgy lehet életképes funkciója és csak úgy tehet eleget hivatásának, ha országos ügyvezetősége Bucurestiben van.

Lássuk azonban azt a tervet, ami ezt jobbik megoldást hozhatja. De előbb előjáróban el kell mondjuk, hogy nemrégiben a bucurestii nagy hitközség bérbeadta a főváros területén a rituális vágást 1.200.000 lejért két cernautii zsidó testvérnek. Ez azonban nem szült jó vért sem a lakosság körében, sem pedig a hitközségnek a vágatással foglalkozó alkalmazottai között. A

cernauti testvérek ugyanis csak az üzletet nézték és mennél több jövedelmet akarnak a „vállalatból” kicsiholni. A rituálékra nincsennek tekintettel, csak a jövedelemre és így még a metszői kar egy részét is le akarják építeni. Kásruszról szó sem lehet, fontos a minél nagyobb jövedelem. A metszők sztrájkba is léptek, de a „vállalat” azért zavartalanul prosperál. Folytonos viták és torzsalkodások folytán az üzlet romlik és ami a legfontosabb: a húst, a melyet ezek vágatnak, nem lehet rituálé szempontból megbízhatónak tartani, ami a vevőkört egyre apasztja. At is akarják adni gabellabérleti koncessziójukat.

Ezért kellene most összeállani olyan ardeali vezető zsidóknak, akiknek van érzékük és rátermettségük egy nagy tervet megvalósítani, hogy lépjenek érintkezésbe a bucurestii nagy hitközség vezetőségével és vegyék kézbe a fővárosnak rituális hussal való ellátását. Természetesen ehhez nemcsak erkölcsi, hanem anyagi alap is kell, de bizonyos, hogy akad Ardealban és Bucurestiben olyan konzorcium, amely ezt kellőképpen garantálni tudná.

Ami a legfőbb üzlet volna.

Sajnos, de elvitathatlan szomorú tény, hogy Németország, Ausztria, Magyarország, régebből meg Svájc és más államok zsidói nem ehettek többé rituális húst, mert a XX. század embergyilkoló, állatokat becsülő álhumanistái ezt keresztülerőszakolták. De vannak államok viszont, mint Palesztina és még más államok is, ahova igénylenek rituális húsfeleket az ottani tulmagas husarak miatt. Viszont Románia állatállománya és a husarak olcsósága megengedné, hogy teljesen megbízható rituális húst nyersen, szalámi és konzervgyár útján juttassanak el ezekhez a hústól megfosztott zsidókhoz, akiknek száma sokkal több, mint egy millió. Amellett, hogy eddigi életstandardjuk megengedte, hogy erős husfogasztók legyenek.

Össze kellene állani néhány nagyobb tőkésnek az ardeali Orthodox Központi Iroda felügyelete és irányítása alatt, hogy egy hatalmas huskonzerv és szalámigyárt létesítsenek. Akár gabella, akár más haszonrészesedés útján, a bucurestii orth. hitközség is (természetesen függetlenül az eddigi okiráltságbeli, illetve Schor-féle konzervatívizmustól) szintén szédületes fejlődés útjára kerülhetne. De a Központi Iroda is olyan jövedelmet szerezhet ebből, ami biztosítaná egész évi büdzsáját, tartathatna egy jól szervezett irodát is, sőt még hatalmas zsidó intézmények megteremtésére és fenntartására is jutna.

Ma még csak egy ötlet ez, amelyet azonban néhány orthodox és más ritusbéli felfogású zsidó vezérferfiuval közöltem Bucurestiben. Ők a legnagyobb örömmel fogadták ezt és a továbbiaknak következni kell.

Természetes folyománya volna ennek, hogy az ország gazdag állatállományának ily módon olyan husexportja támadna, ami beláthatatlan jövedelmi forrást jelentene nem csupán a tulajtomólag állattenyésztéssel foglalkozó gazdálkodóknak, de az állam budgetjének is egy hatalmas tételét képezné. Fokozná, sőt nélkülözhetetlenné tenné egyidejűleg a rituálé eddigéig is fontos szerepét az ország gazdasági életében.

Így válhatna a rituális hús, nem csupán az ardeali orth. Központi Iroda keretében tartozó hitközségek intézményei, valamint a bucurestii és az egész ország zsidóságának legerősebb gazdasági bázisává, de óriási mértékben fokozná az ország közigazgatási életének ellanyhult vérkeringését is.

Bár csak megértésre találna mindenhol ez a terv, mert úgy vélem, hogy ez nagy hasznára lenne az egész zsidó közösségnek.

Egészségét veszélyeztető Náthaláz-Grippa-járvány ismét sok betegséget idéz elő. Használja mosakodásánál állandóan a kellemeesen illatosított

Védekezzen!

Senlaslo fertőtlenítő toalett-szappant, megóvjja egészségét!

„Akasszanak fel engem, a fiatal Altmann helyett!”

A 61 éves Leon Hasan bucurești spanyol-zsidó felajánlotta, hogy „boldogan” meghal az akasztásra ítélt palesztinai zsidó segédrendőr helyett. — A halálos ítéletet közben életfogytiglani fegyházra változtatták át

București, május

... Már öt hónapja, hogy Nachlat Jiczchakban egy Bétár-Pluga létesült. Nachlat Jiczchak... Nem több, mint egy magános ház, egy kőbánya mellett, túl a Kasztel-hegységen, a Jeruzsálem-telavivi országot tizenegyes kilométerkövénél. Aki keresztülutazik rajta, esodálkozva nézi a héber feliratos táblát, amely egy mellékut elején, a hatalmas kőkapun függ. Ez a két héber szó jelenti messze vidéken az egyedüli zsidó települést az arab falvak és földek rengetegében...

KIS ZSIDÓ TELEP AZ ARAB TENGER KOZEPETTE

Nagyon kevesen tudják, kik azok a bátor chalucok, akik odamerészkedtek abba a magános házba, hogy távol minden zsidó centrumtól, új zsidó település alapját vessék meg... Immár öt hónapja, hogy a Bétár gijusz-plugája ott megkezdte a munkáját. A pluga neve „Plugat hakvis” az országut munkacsapata. A judeai hegyek kemény szikláit fejtik és dolgozzák fel és az ország építéséhez szükséges kavicsot csinálják belőle.

...Még ma is nagyon kicsiny volna azoknak a száma, akik tudnak a „Plugat hakvis” létezéséről, ha nem történik meg az a rejtetes tragédia, hogy a pluga egyik tagját, Altmann Jechezkiélt az angol katonai törvényszék halálra ítélte.

Altmann egy romániai szegény özvegy zsidó-asszonynek egyetlen fia. Basarabiából vándorolt ki, alig két éve. Alighogy megérkezett Erec Jiszráélba, az előírás szerint jelentkezett gijjuszra, ahol két évig saját érdekeinek teljes feláldozásával egyedül a zsidó állam felépítésének szenteli minden idejét, erejét és ha kell, az életét is. Oda megy, ahová éppen küldik és azt a munkát végzi el, amit kiosztanak neki. Hiába vannak arab zavargások, hiába érik egymást a halálos kimenetelű merényletek, a gijjuszban résztvevő chaluc odamegy, ahová parancsolják neki és nem oda, ahol biztonságosabb az élet és magasabbak a munkabérek. Két évet oda kell áldozni a zsidó nép egyetemes államérdekeinek. Így került Altmann Jechezkiél is először Zichron Jaakovba, azután Ekronba, majd a jeruzsálemi Plugat ha-Kotélba, amely a Szent Falhoz záródó zsidó hívőket védi meg az arab belváros dühétől. Altmann még ezt a helyet sem találta elég veszélyesnek és maga kérte, hogy küldjék ki Judea hegyei közé, ahol eddig nyoma sem volt zsidó településnek és zsidó munkának. És itt is nem elégedett meg a hihetetlenül nehéz testi munkával, a kőfejtéssel és kötöréssel, hanem segédrendőr, gafir akart lenni.

ARAB TAMADÁS NACHLAT JICZCHAK ELLEN

A fiatal, alig 22 éves Altmann tehát segédrendőr lett. Az angolok fegyvert adtak a kezébe, hogy védje meg az arab tenger közepén dolgozó kicsiny zsidó szigetet a terroristák rajtaütésétől... Azután történt valami. Egy arab autobus megtámadta az országut mentén dolgozó chalucokat. Altmann azt hitte, hogy azért adtak neki fegyvert a kezébe, hogy veszély idején használja is. És használta. Az arabok lövöldözésére ő is lőtt. A komoly ellenállás

megfutamodásra kényszerítette a terroristákat, akik közül egy meghalt, egy másik pedig megsebesült. És mialatt az arabok által két év óta elkövetett gyilkosságok és orvtámadások tetteseit az angol hatóságok csak a legtrikább esetben fogják el és büntetik meg, ezen esetben, amikor egy zsidó segédrendőr ellentámadással igyekezett visszakergetni az arab terroristákat, a katonai törvényszék kötéltálati halálra ítélte a fiatal Altmann... És most arab segédrendőrök „örzik” Nachlat Jiczchakot, akik a pluga zsidó gafirjaira ügyelnek, nehogy túl lelkiismeretesen végezzék a kötelességüket és komolyan megvédjék a plugát az arab golyóktól...

EGY BASARABIAI SZEGÉNY ZSIDÓ ASSZONY MARTIRIUMA

Amikor a fiatal Altmann halálra ítélésének híre eljutott Romániába, a basarabiai Sárata városkában egy szerencsétlen öreg zsidó asszony kétségbeesett sirásban tört ki. Fühöz-fához szaladt, hogy menítsék meg egyetlen fiúgyermekét az akasztófától. Valahogyan összegyűjtötte neki annyi pénzt, hogy utlevelet váltson magának, mert ki akart utazni Palesztinába, hogy térdenállva könyörgjön kegyelmet a fiának, vagy pedig még utoljára lássa, mialatt hősi halált hal a zsidó államépítés tragikus frontján. De a követség nem akartak neki vizumot adni.

„MENTSÉTEK MEG ALTMANNI!”

A boldogtalan asszony a fővárosban is minden követ megmozgatott a fia érdekében. Abban az időben készült el Palesztinában egy cionista küldöttség dr. Niemerover főrabbi vezetésével, hogy soron kívüli certifikátokat kérjen a romániai zsidók részére. Altmanné a küldöttségnél is könyörgött, hogy mentse meg a fiát. Ugyanakkor a „Cuvântul Evreesc” című zsidó újság is akciót indított egyfelől a minden támasz nélkül maradt és földhöz ragadt szegénységben élő Altmanné érdekében, valamint az ártatlanul halálra ítélt fiatal zsidó segédrendőr életéért, nehogy ő legyen az első zsidó, akit felakasztanak Palesztinában az angolok az annyiszor hangoztatott „paritás” kedvéért.

Ennek a sajtófelhívásnak olyan eredménye lett, amely szenzációként hatott az egész zsidó közvéleményre. A „Cuvântul Evreesc” szerkesztősége levelet kapott Leon Hasan nevű olvasójától. Leon Hasan éppolyan ismeretlen és névtelen tagja volt eddig a zsidó nép szenvedő millióinak, mint amilyen ismeretlen és névtelen hőse volt az országépítő chaluc-

coknak Altmann Jechezkiél. De ezzel a levéllel egyszerre kiugrott az ismeretlenség homályából és odairta nevét azoknak a zsidó hősöknek a nevei közé, akik a napnak mind a 24 órájában saját életük kockáztatásával vigyáznak a jisiv életére. Ime a levél:

LEON HASAN LEVELE

„Olvastam 88-ik számukban az „Altmann” című cikket, amelyben arra hívják fel a zsidóságot, hogy csináljon valamit szerencsétlen bajtársukért, akinek a családja kétségbe van esve és tegyen valamit a megmentésére...

Nyomatékosan kérem, táviratozzanak a palesztinai kormánynak, (amely el tudott ítélni halálra egy Bétárit a rendőrség szolgálatában, azon a címen, hogy megölte egyikét annak a sokezer arab gonosztevőnek, aki olyan keservesen hosszú idő óta tart a terrorja alatt minket, de akit ugyanaz a kormány minden egyes alkalommal futni hagy, hogy folytathassa a banditizmusokat, amelyet kívülről támogatnak és mindenki tudja jól, hogy kicsoda), hogy Altmann Jechezkiél helyett, aki élettel teli és jövővel rendelkező fiatalember, fogadjon el és vigyen akasztófára engem, aki 61 éves nőfelnő és gyermektelen vagyok, (mert a vejemnek volt rá gondja, hogy mind elidegenítse őket tőlem és aki szétrombolta a házasságomat is, hogy egyedüli ura maradhasson egy ragyogó vagyoni helyzetnek).

Azt hiszem, hogy ezuttal, a fenti célra, a palesztinai kormány nem fogja követelni a 80 ezer lejes garanciát az Erec Jiszráélba való beutazáshoz, mert ellenesében nem vihetnek akasztani azok a hóhérok, akik a mandátum egész ideje alatt csak nagy nehézséget okoztak nekünk, hogy elmenjen a kedvünk attól, hogy mi is helyreállítsunk magunknak egy független otthon a gálatban élő testvéreink milliós számára, akiket az ugynevezett civilizált kormányok teljesen tönkretettek. És mielőtt a kötelet a nyakamba vetnék, engedjék meg nekem, hogy megcsókoljam Erec Jiszráél szent földjét és „boldogan” haljak meg azzal a tudattal, hogy megmentettem egy fiatalember életét az újjászülöt Jiszráél boldogságára.

Érdeklődéssel várom kedvező válaszukat

Leon Hasan, București, str. Peleş 1.”

A levél, amelyről ma egész București lázas érdeklődéssel beszél, utóiratot is tartalmaz. Az utóiratban a 61 éves Leon Hasan ezt írja:

„Azon esetben, ha ajánlkozásomat nem fogadják el, nem lenne-e helyénvaló, ha az öszszes Bétárik, Altmann bajtársai, a zsidó szolidaritás bajtársi szellem jegyében jelentkeznének, hogy őket is akasszák fel? Mit fog csinálni a kormány az ezer és ezer Bétárinak ezzel a gesztusával szemben?”

Igazi zsidó „szerencse”, hogy erre az áldozatra már nem volt szükség. Mialatt Leon Hasan önfeláldozó hősi ajánlkozása repülőpostával szállott Jeruzsálem felé, távirón már megérkezett a hír, hogy Altmann Jechezkiél halálos ítéletét életfogytiglani fegyházra változtatták át.

Diamant Elemér.

—————
— Végh Salamon sakter Sighişoara, június 1-től kóser vendéglőt nyit Baznán.

Elsőrangú, csendes családi pensio

Braşovban

Springer-Tensio

Braşov, Str. Iorga No. 2. Telefon: 4-93

Hideg-meleg folyóvíz. Teljes komfort. Mérsékelt árak. Kiváló konyha. Kívánatra diétás koszt.

Népek

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 2440

„Népek” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5698

Péntek: Ijjár 19, május 20.

Szombat: Ijjár 20, május 21. 4. : פ'ר'ק

Heti szidra: כ'ר'ר

Heti haftora: ה' ד'כ'ר ה'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 7.42

gyertyagyújtás 7.52

Istentisztelet kezdete 8.04

Szombat befejezése 8.58

Dan maguknak amugy is elég bajuk...

Nem komoly, hanem komor színeket kell felhasználni ahhoz képest, amelyet a mai magyarországi zsidó helyzet igényel. Hiába szépítik az újsághírek és hiába csipkedik a saját arcukat pirosra a magyar zsidók, a mesterséges pir alatt halálos sápadtság honol. Számtalanszor hangsúlyozzák, hogy nem a zsidójavaslat anyagi része az, ami legjobban lesújtja őket. Elvégre 15.000 zsidónak öt éven belül való elhelyezése még nem a leg-lehetősebb feladat. Csak a megbélyegzés, patriota mívoltuknak ez a nyers arcucsapása az, ami lesújtja őket a végletekig. Amint a budapesti napilapok írják, teli vannak a vásárcsarnokok elárusítói áruval, de nincsen vevő. Mert a magyar főváros 20%-nyi zsidósága még enni sem akar. A siralomházba került ártatlan delikvens lelkiállapotában van.

Mindeme komor színek mellett, az egyik ismert pesti újság derűs karcolatot közöl. Egy fiatalember közlekedési kihágást követett el. A rendőr, a híres „András” megállítja, előveszi noteszét, hogy megrögzítse a kis kihágást. Zordan kérdi a nevet. A megszeppent fiatalember válaszol. Bemondja zsidósan hangzó nevét. A rendőr ránéz, lassan elteszi a noteszt és a következőket mondja:

— Menjen rögtön tovább, van maguknak most amugy is elég bajuk...

Egy kis derű a sok szomorúságban. De mélysegesen jellemző arra, amit számos parlamenti képviselő — főleg zsidó — sokszor hangoztattak. Azt tudnillik, hogy a magyar nép, az igazi magyar nép, amelyet a svábok, meg egyéb magyarkodó „idegen elemek” még nem fertőztek meg — nem antiszemita. Mit is gyűlöljön a zsidón, amikor látja, hogy keservesen küzd és dolgozik, hiába mondják a „hivatásos antiszemiták”, hogy a könnyű foglalkozási ágakban helyezkedtek el.

A pesti rendőr szíve látszik ebben a kis epizódban. Láttá bizonyára a sovány sápadt zsidó arcot, amely megijedt attól, hogy kis keresetéből kell majd néhány pengőt lefizessen büntetesképen. Eszébe jutott, amit olvas a nyilasokról, meg mindarról, amivel ma a magyar lapok telve vannak. És megkönnyört a fiún. Menjen dolgozóra, van maguknak elég bajuk...

A rendőr urnak halkán jelentiük, hogy nagyon emberi volt, amit tett és bizony — van a zsidóknak elég bajuk...

— Pál régens herceg szimpátia-nyilatkozata a palesztinai újjáépítésről. (Belgrád) Pál régens-herceg kihallgatáson fogadta dr David Albalát, a jugoszláviai zsidó hitközségek szövetségének alelnökét. A herceg élénk szimpátiáját fejezte ki dr Albala előtt a zsidó nép iránt és azt a reményét fejezte ki, hogy Palesztina zsidó újjáépítésének művét siker fogja koronázni. Az audiencia egy óra hosszát tartott. Itt említjük meg, hogy Pál régens-herceg ideiglenes menedékhelyet adott 43 burgenlandi zsidó menekült számára, akik napokig hánykolódtak az osztrák-jugoszláv határ között.

— 5000 osztrák zsidó indult el Mexicoba. (Prága). A csehszlovákiai sajtóiroda közli, hogy Bécsben igen gyors ütemben halad a zsidóság kivándorlásának a megszervezése. A múlt héten már el is indult az első transzport kivándorló Mexicoba, szám szerint mintegy 5000-en. A kivándorlók javarészt fiatalok.

— 126.000 font az osztrák zsidóknak. (London). A németországi zsidóság megsegítésére alakult tanács angliai szekciója a napokban adta ki jelentését, amelyből kitűnik, hogy e hó 10-ig 126.000 fontot költöttek el az ausztriai zsidó szűkölködők rettentő nyomorának enyhítésére.

— Németországot 23.000 zsidó hagyta el 1937-ben. (Prága). Most jelent meg a „Reichsvertretung der Juden in Deutschland” a németországi zsidóság szervezetének jelentése, amely teljes képet nyújt az egyesületnek, a különböző területeken kifejtett munkájáról. A jelentés bevezetőjében érdekes adatok mutatják be a németországi zsidóság helyzetének alakulását az elmúlt esztendőben. A kivándorlást felölelő fejezetből kitűnik, hogy az elmúlt évben mintegy huszonháromezer zsidó hagyta el Németországot. A jótékonyági fejezet 82 ezer zsidó segélyezetttről ad számot, akik az 1936—37-es esztendőben téli segélyben részesültek. Végül meg kell még említeni a Reichsvertretungnak a szakmai kiképzésben kifejtett tevékenységét, mely szerint az elmúlt évben több, mint 4700 ifjút képeztek ki különböző szakmákban.

— Oradeán közvetlen a szénapiac mellett építés alatt levő ház üzlettel, 2 szoba, mellékhelyiséggel olcsón és sürgősen eladó. Ugyanott házépítés céljaira parcellák jutányos árban. Kedvező fizetési feltételek. Cim a kiadóban.

— SINGER orth. kóser restaurant Luhačovice (CSR) fürdőhelyen már megnyitott. Tekintélyes régi ház. Elsőrangú konyha. Mikva a házban. Cim: Hotel Singer Luhačovice, Ceskoslovensko.

— A felosztási bizottság utazgat Palesztinában. (Jeruzsálem). A felosztási bizottság tagjai megtekintették a Holttenger és vidékét, azután megkezdték a Holttenger körutjukat az országban. A bizottság alaposan megtekintette Tel Avivot és a kikötőt, meg a Reading-műveket. Megbeszélést folytattak Rokeach polgármesterrel is és Dov Hos alpolgármesterrel. Kérdéseket intéztek a jaffai és telavivi kikötő forgalmára vonatkozólag.

Buziás gyógyfürdő (Román Naufheim)

Természetes, páratlan szénsavas, radioactív, sós, vasas forrásvizekkel. Biztos gyógyhatás és vérkeringés zavaroknál, szervi elhízásos érrelmeszesedés, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz hólyaghurut és kimerüléssel idegesség ellen.

Szív a változásos zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes) eseteiben a legjobb eredménnyel.

Női betegség Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés. Kitiűnő konyha. Elsőrangú szállodák. Diétás penziók mérsékelt árakka Modern naplányes szabad uszoda. A C.F.R. vonalain utazási kedvezmény. Állandó katonazene.

Pausálárak az „Europa” utazási irodák utján. Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld: Muschong Buziási Gyógyfürdő R.-T.

Fürdőigazgatóság, Buziás, Banat.

— Amerikai és angol zsidók kóser hust küldenek a német zsidóknak. (Newyork). Az amerikai nagy zsidó szervezetek, az angol zsidó szervezetekkel karöltve, nagyszabású akciót kezdenek a német zsidóknak kóser hussal való ellátására. Az angol mozgalom élén dr Hertz grand-rabbi áll, aki összefogta az összes zsidó szervezet Angliában, hogy az akció sikerrel járjon.

— Tüntetések Kairóban. (Kairó). Az El Ahzar egyetemen újabb tüntetések voltak a cionizmus ellen. A parlament is tárgyalja a zsidókérdést. A diákság az angol követnek memorandumot adott át, amelyben tiltakoznak Palesztina felosztása ellen.

Kényelmes Pensió!
Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!
Gelbstein-nál, București
Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39
Olcsó és pontos kiszolgálás!

— Nemzsidók részére is kibocsátanak certifikátokat. (Jeruzsálem). A palesztinai Hivatalos Közlöny májusi száma leközli a főkormányzó rendelkezéseit az április-októberi szemeszterre kibocsátandó certifikátok számára vonatkozólag. A főkormányzó rendelkezésének az a tény ad különösebb érdekességet, hogy ez az első alkalom, amikor a palesztinai kormány hivatalosan kibocsát certifikátokat nem-zsidó bevándorlók részére. Az újabb intézkedés szerint a nem-zsidó bevándorlók részére 440 certifikátot engedélyeznek a következő osztályozással: tőkésnek 20, munkásoknak 150, palesztinai nem-zsidó munkások idegenben élő rokonai számára 50, járadékosok részére 10, árvák részére 10 és végül 200 papi személynek bevándorlására. Leszámítva ezt a mennyiséget az idej szemeszterre kiadott certifikátokból, zsidó tőkés részére marad összesen 2020, míg a zsidó munkások számára 1000. Külföldi rokonok bevándorlási engedélye 250.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Sooc hátamögött. Postavámmal szemben.
Egyszerű erdélyi konyha!

— **Tragikus haláleset a Polonia gőzösn.** (Cluj). Megrendítő haláleset rázta meg az elmult héten a cluji zsidóságot. A cluji zsidó társadalom egyik igen tekintélyes tagját a „Familia” kenyérgyár tulajdonosát, Grün Mór temették el, aki váratlanul és tragikus körülmények között hunyt el a „Polonia” gőzösn, utban Palesztinából hazafelé. Grün Mór feleségével és két sógorával Léb Ödön cluji nagykereskedővel és Léb Lajos timisoarai mérnökkel április hatodikán ült hajóra, hogy a peszachot Erec Jiszroelban tölthesse. A társaság legjobb hangulatban és kitűnő egészségben érkezett Palesztinába és a legjobb benyomásokat szerezték palesztinai tartózkodásuk során, az újjáépülő országról. Folyó hó 3-án szálltak hajóra, ugyancsak kifogástalan egészségben. Röviddel a hajó kifutása után viharzani kezdett a tenger, amitől Grün Mór hirtelen rosszul lett. Hányinger vett rajta erőt, amit köhögési roham követett, majd röviddel ezután Grün Mór elvesztette az eszméletét. A hajóorvos injekciókkal próbálkozott eszméletre téríteni, de már az sem használt. Grün Mór szívszélhűdésben meghalt. Holttestét a hajón bebalzsamozták és Constantán átadták a kikötői hatóságoknak. A megboldogult két sógora: Léb Zsigmond és Léb Miksa, a hír vétele után azonnal Constantába utaztak és átvették Grün Mór tetemét a kikötői hatóságoktól. Feleségén és tizenegy éves Sándor fiacskáján kívül kiterjedt előkelő rokonság gyászolja az elhunytat. Osztózik a gyászban Cluj egész zsidó társadalma, amely az elhunytban egy kiváló és jótékonyágáról közismert népszerű tagját veszítette el. Grün Mór negyven éves korában hunyt el.

— **Deportálják Jeruzsálem volt főmuftiját.** (Beyruth). Szíria főkormányzója közölte a muftival és több palesztinai menekülttel, hogy amennyiben tovább folytatnák féktelen angol-ellenes agitációjukat, úgy minden további nélkül deportáltatja őket.

— **Az Anglo-Palestina Bank tiz százalékos dividendát fizet.** Az Angol-Palestina Bank igazgató-tanácsa elhatározta, hogy 1937. évre tiz százalékos dividendát fizet. Ez olyan nagy percent, amely a bank kitűnő prosperitását jellemzi.

— **Egy francia tudós 5000 dollárt adott a KKL-nek.** (Páris). A KKL direktorium jelentése szerint egy ismert francia tudós, aki ismeretlenül akar maradni, bejelentette, hogy 5000 dollárt adományoz a Keren Kajemet Lejiszrael-nek.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-pansio (Andrassy-ut 43)

Telefon: 12-89-67.

vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNÉ
Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

— **Herriot meglátogatja Palesztinát.** Eduard Herriot volt francia miniszterelnök, aki jelenleg Egyiptomban tartózkodik, rövidesen meglátogatja Palesztinát is. A héber egyetem rektorátusa nagy előkészületeket tesz az illusztris vendég fogadtatására, aki nem csupán politikailag, de mint intellektuál is egyike Franciaország legkimagaslóbb egyéniségeinek.

— **A palesztinai kormány csökkentette Tel-Aviv város szubvencióját.** Jaffa kerületi biztosa, Grosby közölte Izrael Rokach, Tel-Aviv polgármesterével, hogy a gyarmatügyi minisztérium által elrendelt költségvetési leépítések folytán a kormány elhatározta, hogy a városnak eddig folyósított 25.000 fontsterling szubvenciót 21 ezerre csökkenti. Egyidejűleg közölte vele azt is, hogy a városi kórház szubvenciójának az emeléséről nem lehet pillanatnyilag szó.

— **Segítség az osztrák zsidóságnak.** (Tel Aviv). Kurt Blumenfeld, az ismert cionista vezérferfi, rendkívül érdekes előadást tartott Tel Avivban, „Wien — 1938” címen. Beszédében részletesen ismertette azt a sajnálatos belső harcot, amelyet az osztrák zsidóság folytatott éveken át a cionista eszméramlattal szemben. A Histadrut Olej Austria, amely a németországi zsidók testvérszervezetének mintájára alakult, mindent elkövet, hogy az osztrák zsidóság tömegéből minél több embert juttasson Palesztinába. Külön certifikátok ügyében is folynak tárgyalások és a jeruzsálemi egyetemre számos olyan fiatal ember jutott már, akik eddig a bécsi egyetemen tanultak. Ezekkel az újonnan jöttekkel szemben nem ragaszkodnak a héber nyelvismertethez. Akik az examen előtt állottak Ausztriában, azok letehetik a vizsgát a jeruzsálemi egyetemen.

AXELRAD

orth. kóser étterem

Oradea (Kereskedelmi Csarnok épületében) a közönség rendelkezésére áll. Május elseje óta bejárat csak a kapu alatt. — Esküvőkre és bankettekre igen alkalmas nagyterem. Szolid árak, figyelmes kiszolgálás.

— **Harcok a palesztinai terroristák és katonaság között.** (Jeruzsálem). Katonai csapatok repülőgépen folytatják a terroristák üldözését, akik a Jordán völgyében levő Tel Amal zsidó telep ellen támadást intéztek. Egyidejűleg két arab bandával ütközetbe bocsájtkozott a katonaság, amely alkalommal öt terroista életét vesztette. — Beisanban megölték egy arab rendőrtisztet, mire rendőrkutyákkal nyomozták a tettest, amelyek a nyomokra rá is vezették a hatóság embereit. Erre a város közönségére 500 font pénzbírságot vetettek ki. — Április 18-án a Hadar Hakarmel-en bombamerényletet követtek el egy arab csoport ellen, mire büntetésül ebbe a zsidó negyedbe két havi időtartamra egy tizfőnyi rendőrségi csapatot szerveznek, amelynek eltartási költségeit a negyed zsidó lakói tartoznak fizetni. — Kiderült, hogy április 17-én egy haifai kávéházban bombával megölt két arab tagja volt annak a munkásszervezetnek, amely szoros kapcsolatokat tart fenn a zsidókkal és ezáltal sok zsidó életét mentette meg eddig. — Két angol közkatonát, Hays és Barris nevűt, akik a West Kent ezredben szolgáltak, Jenin mellett megtámadták és megölték az arabok. A katonák épen vízért mentek, amikor hátulról lelőtték őket. — Israel Goldenberg 30 éves zsidó őr, Saronban levő Ein Wered-ben súlyosan megsebesült. Négy őr viszonzta a tüzelést és elkergette a támadókat. — Ugyancsak megtámadták ismeretlen tettesek Slo-mo Popotorvits 27 éves rabbit, aki feleségével és gyermekével sétálni ment. A merénylő arab elmenekült. Leánya is könnyebben megsebesült a lábán.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat új helyiségünkben

Str. Ep. Ciorogariu 4.

Sebbszínű szőnyegperzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítók. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— **A cseh-palesztinai kereskedelmi forgalom számokban.** (Prága). Az állami statisztikai hivatal kimutatása szerint 1938 márciusában 3.377.000 csehkrona értékű árut exportált a köztársaság (6 millió Kc volt 1937-ben) és 5.451.000 csehkrona értékű árut importált (4.3 millió 1937-ben). Az első negyedévben 9.616.000 csehkrona értékű árut exportáltak és 12.544.000 csehkrona értékű árut importáltak. Ez utóbbi a nagyarányú narancsimport eredménye.

— **Hirdetmény.** Ezennel közzé teszik, hogy Mátyás orth. kóser étterem Clujon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felügyeletünk alatt áll és így kaszusz szempontból teljesen megbízható. A cluji aut. Orth. Izr. Hitközség rabbinátusa és kaszusz-bizottsága

— **Bécsben százötvenezer zsidó kivándorlását készítik elő.** (London). A Times szerdai száma hosszabb cikkben foglalkozik a bécsi zsidók sorsával. A cikk megemlíti, hogy Bürckel birodalmi biztos és a bécsi zsidóság vezetői között megállapodás jött létre, amelynek értelmében évenként 20—25.000 bécsi zsidó vándorol majd ki olyan országokba, ahol letelepedésüket megengedik. Ennek a megállapodásnak a következtében kezdhetette meg újból működését a bécsi zsidó hitközség, amelynek a Seitentattergasseban levő épületében az Anschluss napjától kezdve az elmult hétig szünetelt minden munka. A hitközségi irodákban most már lázas tevékenység folyik és minden igyekezet oda irányul, hogy a kivándorlási akció lebonyolítása minél hamarabb megkezdődjék. A hitközség épületének falán mult hét végén kiragasztották azokat a hirdetőtáblákat, amelyek ismertetik a kivándorlást kérő okmányok beszerzésének módjait. A bécsi hatóságok, ugyanúgy, mint a németországiak, lehetővé fogják tenni, hogy a kivándorlók magukkal vihessék vagyonuk egy töredékét. Németországban ez a töredék, mint ismeretes, 26 százalékot tesz ki. Bürckel birodalmi biztos elgondolása szerint a gazdag zsidóknak kell lehetővé tenniük a szegény zsidók kivándorlását. Ebből a célból központi kivándorlási alapot létesítenek, amely a külföldi zsidó szervezetekkel együtt gondoskodik majd a nagyarányú akció lebonyolításáról. Bürckelnek az a terve, hogy négy-öt esztendő alatt 150.000 fővel fogja apasztani az osztrák zsidóság számát.

— **Palesztina összlakosságának száma** 1937 december 31-én 1 millió 335.241 lelket tett ki, amelyből csupán 29.5%-a, azaz 395.835 lélek a zsidóság száma.

„PRIM”
a fém-
tisztítók
Királya

Napjaink véres zsidó tragédiái...

BURGENLAND

Egy sokszázéves zsidó település pusztulása. — Középkor 1938-ban.

A „Népünk” eredeti helyszíni riportja

Többizben irtunk már arról, hogy milyen rettentő tragédia érte a burgenlandi zsidóságot. Valamikor magyar terület volt ez, most már a német birodalom integráns része. Borzalmas végzet teljesedett be a burgenlandi zsidóság felett.

Most, hogy a pészach és sövüausz közötti szombatokon különleges imákban — jalcerekben — fájdalommal emlékezünk meg a gáluti zsidóság szenvedéseiről. Különösen azokra a szerencsétlenségekre emlékeztetnek ezek az imák, akiket 1096-ban, a szefiro napjaiban a keresztes hadjáratok idején pusztítottak el, a három nagy hitközségről: Speyerről, Wormsról és Mainzról. Hány fiatal lélek, hány meglelt férfi és nő vesztette életét, mennyi vértanuja pusztult el az örök zsidóságnak. Időszerű ezekre most emlékezni, most, amikor 80 millió német nekitámadt ezeknek a burgenlandi, nagytradióju községeknek és a legembertelenebb, legbestialisabb módon kikergette onnan a szerencsétlen zsidókat. Emlékeznünk kell a „seva k'hillausz”-ról, ahétközsegről.

Ezen a gyűjtőnéven ismerjük a nyugati határszáron elterülő Kismarton (Eisenstadt), Nagymarton ((Mattersburg), Kabold (Kobersdorf), Lakompak (Lackenbach), Sopronkeresztúr (Czéhlem), Boldogasszony (Frauenkirchen) és Köpcseny (Kittsee) hitközségeit, amelyek évszázadokon keresztül menekedtek nyugtattak azoknak a zsidóknak, akiket Ausztriából idő folyamán kiűztek. Már 1421-ben volt a nagy „bécsi gézéro”, amikor az u. n. „ostyafertőzés” vádjá miatt a bécsi zsidók nagyrészt elégették, a többi elmenekült és ezen a területen huzódott meg. Mikor pedig 1670-ben I. Lipót császár kiűzte a bécsi zsidókat, Eszterházy Pál herceg, Magyarország nádora — birtokain, amelyekhez ez a hét község tartozott, — letelepedési engedélyt adott nekik.

EGY LAP A BURGENLANDI ZSIDÓSÁG TÖRTÉNELMÉBŐL

Ebben a 7 községben a XVIII. századtól kezdve rendkívül élénk szellemi élet bontakozott ki. A XVIII. század közepén működik Eisenstadtban a Maharam As, a „Pónim Meirajsz” döntvénytár híres szerzője, aki az akkori talmudi világ egyik legnagyobb kiválósága volt. A század végén Mattersdorfban (most Mattersburg) találjuk a Chaszam Szajfért, akinek működésével új fejezet kezdődik a magyar zsidóság történelmi korszakában, később fia R. Simajn Szajfér, majd a „Chaszam Szajfér” tett itt nagy hírnévre szert. Ezekben a községekben működött, tevékenykedett a gaonok egész sora, mint amilyen Rabbi Dóvid Deutsch, az „Ajhel Dóvid” szerzője, Rabbi Sölem Charif és még a XIX. század közepén is R. Avróhom Zwebner. Mind a 7 község világhírű gaonok székhelye volt. Eisenstadtban híres zsidó múzeum van, az összes 7 községben patinás zsidónegyedek, ősrégi jellegzetes minhogókkal. A Tóratanulás mind a mai napig székhelyekre talált ezen a területen és a budapesti

ortodoxiában is számosan vannak, akik szeretettel gondolnak vissza a nagymartoni és czéhlemi jesivákban töltött napokra és tisztelettel emlékeznek vissza a jesivát vezető mestereikre.

És most mindez az érték, mindez a szent hagyományokban gyökerező zsidó élet hirtelen megszűnt a politikai katasztrófa következtében. „Babajker jóczicz v'chólof, lo-erev j'majél v'jóvós — reggel még virulás volt és este minden elhervadt”, azon emlékezetes estén, amikor megérkezett a hír, hogy a világpolitikai konstelláció következtében az események viháza hirtelen elseperte Ausztriát és a burgenlandi hét községre azóta rettenetes csapások zúdultak.

Az európai sajtó telve van azoknak a szenvedéseknek leírásával, amelyeket átélnek a szegény, vagyonukból kifosztott, a hátrókra kidobott, semmiféle országba befogadásra nem találó szerencsétlenek. Nem lehet megrendülés nélkül olvasni, hogy Eszterházy nádor 1694-ben kelt privilégiumában milyen bölcsen és nemesen rendezte a zsidóság ügyeit. Egy ismerősünk közli velünk azt az okiratot, amelyben 1800. január 1-én Eszterházy Miklós herceg újra megerősíti azokat a privilégiumokat, amelyeket 106 évvel előtte az őse adott a zsidóságnak. Látjuk belőle, hogy megengedték a menekülteknek, hogy letelepedjenek, kenyerüket megkeresésük és vallási törvényeiket megtarthassák. Pedig a XVIII. század vége barbár korszak volt. Most pedig a kultúra korszakában élünk. Milyen jó volna visszamenni abba a „barbárságba”, amelyről az Eszterházyak privilégiuma szól. Sir a lélek, amikor a következőket olvashatjuk Eszterházy Miklós oltalomlevelében:

Wir, Nikolaus, des heiligen römischen Reichsfürsten Esterházy von Galanta, Erbgraf zu Forchtenstein... Generalfeldwachtmeister, der königl. adelichen hungarischen Leibgarde Premierleutnant und der löbl. Oedenburger Gespanschaft Erbobergespan: urkunden und bekennen hiemit vor Jedermann, wie das zuvor anno unfer 2. Jänner 1694 vor dem hochgeborenen Fürsten weiland Paulo Esterházy, des Königreiches Ungarn Palatino, unserer Mattersdorfer Judengemeinde auf derselben unterthänigstes Anlagen zu ihrer besseren Aufnahme und Fortkommen, ein denen dermaliger Zeiten und Umständen angemessener Schutzbrief erteilt worden sei. Erstens: versprechen und geloben wir obgesagter Mattersdorfer Judengemeinde hiemit auf das feierlichste, dass Wir dieselbe und alle der selben einverleibte Partheien auch weiterhin in unserm Schutz und Protektion gnädigst erhalten wollen, und verleihen zugleich den selben hiemit die Freiheit, womit sie nicht nur auf unser Mattersdorfer Grund, sondern auch in allen unsern übrigen Herrschaften und Ortschaften mit allerlei Handel, es möge der selbe Namen haben wie er wolle, als mit Ellen, Gewicht, Mass und Scheer... auch künztig ihr Fortkommen und unterhalt un-

Ha betegesen
száraz, hámlik
az ARCBORÉ,
ugy használjon „STELLA”
TULZSIROS
ARCKENŐCSÖT,
ARCOLAJAT

kis tégely 30, nagy 60 lei.

Fólerakat:

DROGUERIA

„APOLLO”
Farkas IstvánOradea, Reg. Ferdinand 7 bis
és „Corso” Parfumeria
Naponta postai szétküldés.

gestört mögen suchen können. Nicht minder wird gedachter Gemeinde hiemit auch zugestanden, dass sie all ihre jüdischen Zeremonien nach dem bisherigen Gebrauch ausüben, eine Sinagoge, Friedhof und Duch (Mikwoh) halten, somit auch sich eine: Rabbiner, Gemein und Schuldiener, Schächter, Schulsinger und Totengräber aufnehmen möge.

WERTHEIMER SÁMSON ORSZÁGOS FÓRABBI BIRÓI FUNKCIÓI

Ebben a védelmi levélben a nagymartoni zsidók 1694-ben Eszterházy Pál hercegtől megkapták azt az oltalmat, amely szükséges volt a Bécsből kiűzöttek hitközséggé való tömörülésére. Akkoriban Magyarországnak országos főrabbija volt: Wertheimer Sámson, aki I. Lipót, I. József és III. Károly királyoknak bizalmasa és udvari ügynöke volt. Ez a tisztség számára, aki milliós hadseregszállítási üzletet bonyolított le, természetesen csak tiszteletbeli állás volt és ha valahol Magyarországon hitközségi viszály volt, akkor megbízottjai megjelentek és a Tóra törvényei szerint itélkeztek. Az ujonnan keletkezett községek ugyanis nagyon nehezen prosperáltak, mert a hitközségi tagok vagy nem akartak, vagy nem tudtak fizetni. Így pl. 1699-ben megjelentek az országos főrabbi kiküldöttjei Nagymartonban és megállapították, hogy külön pénzbírsággal fogják sújtani azt, aki az adókövetés után is makacskodik. A pénzbírság igen magasra lett megszabva: 6 tallér a hercegi kincstár és 3 tallér a Talmudtóra javára. Aki úgy érzi, hogy igazságtalanul adóztatták meg, az tegyen esküt, hozza el vagyonának, pénzének, künnlevőségeinek lajstromát, mutassa be az előjáróságnak és tiz ember jelenlétében esküdjön meg, hogy semmit el nem rejtett, az eskü után hangosan mondja rá az omént és akkor ezek szerint kell adóját kivetni.

Ebből az alkalomból megállapították az országos főrabbi rendeletére, hogy hétfőn és csütörtökön perselyt hordozhatnak körül a templomban a Talmudtóra javára. Egyéb alkalommal a perselypénz fele a szentföldi szegényeké. A gabella a következő: barom után 11 fillér, aprómarha után 6 fillér. (Ez akkor óriási összeg volt.) Őt előjáró vezette az ügyeket és kimondták, hogy semmiféle hitközségi alkalmazott nem lehet rokonságban az öt előjáróval.

A XVIII. század elején a kurucok fölkeltek és egyes morvaországi községekben nagy fosztogatást vittek véghez. A Hét Község is szenvedett a kuruc támadások alatt. Egyes gazdag zsidókat elfogtak és a többieknek ki kellett váltaniok őket. A zsidók erre kétségbeesésükben elhagyták községeiket és menekültek, ahová tudtak. Eszterházy Pál herceg a menekülteknek rendelkezésére bocsátotta Fraknóvárja birtokát. Ezért a védelemért azonban 3500 forintot kért. Az

Magas Tátra! TATRANSKA LOMNICA! Magas Tátra!

TOBOVITS PENSIO

szigoruan orih. kóser. — Elsőrangú konyha, kintő kiszolgálás, mérsékelt árak. Elő- és utószezonban 10 százalék árengedmény. Lakodalmak rendezését elő- és utószezonban a legjobb kiállításban vállaljuk. Svuooszkor minjan a pansioiban. Közlebbi felvilágosztásokat ad

JOSEF TOBOVITS, Villa Bugsch, Tatranska-Lomnica. Tel. 38

óriási összeg előteremtése új gondot okozott. Egy 1702-ben felvett jegyzőkönyv szerint úgy vetették ki a nagymartoni zsidókra a rájuk eső 418 forintot, hogy akinek háza van, legyen az bármilyen kicsiny, csakhogy lakni lehessen benne, fizet évente 10 forintot, akinek nincs, fizet 7 forintot. A nagymartoniak egy része a drága védelem elől Győrbe szökött és vonakodott hozzájárulni a költségekhez. Wertheimer erre 1710-ben két megbízottja által din-tajrót tartatott és azt határozta, hogy amennyiben a menekültek nem járulnak hozzá a költségekhez, a nagymartoni khillo eladhatja házukat és templomülésüket.

MAHARAM AS VEZETÉSE ALATT

A huszas években a Hét Község ügyeinek szellemi vezére az 1744-ben elhunyt Maharam As (As = Eisenstadt) hírneves rabbi volt, kismartoni székhellyel. A környékbeli hitközségek is hozzájárultak fizetéséhez. Nagymarton fizetett évi 30 forintot, Lakompak is, Kabold és Köpcsény 20—20, Sopronkeresztur 15 forintot, Boldogasszony ugyálszik, nem fizetett semmit. Wertheimer főrabbi halála után a nagymartoniak nem akartak fizetni. Közben nagy tüzvész is volt, sokan koldusbotra jutottak és nem tudtak fizetni a Maharam As-nak. De azután sorsuk jobbrafordult és a harmincas években megint hozzájárulnak a nagy mester megélhetéséhez.

Igy látjuk a Hét Község életében a bajt és a menekülést, a szenvedést és a javulást. Reméljük, hogy a mostani nagy tüzvész után is bekövetkezik a helyzet jobbrafordulása.

Lackenbach burgenlandi városkában az SA. emberek fehér zászlót tüztek ki azzal a felirással, hogy az ottani utolsó 35 zsidó család is immár elhagyta a helységet.

A JUGOSZLAVIAI KORMÁNY ELŐZÉKENYSÉGE

Sopronkeresztur (Céhlem) egész zsidó lakosságát kiutasították. Először minden embert kifosztanak, aláíratnak velük egy nyilatkozatot, mely szerint minden vagyonukról lemondanak „önként”. Kivándorolni nincs módjukban, mert egyik állam sem fogadja be őket, így az SS. és SA. legények kiteszik őket valamelyik határra és ide-oda ténfergnek a határok között. 82 éves emberek dide-regnek és öt éves kisgyermek. Egy fiúnak sikerült a kiűzöttek közül átjutni a mura-szombati hitközséghez — amely Jugoszláviában van — és onnan küldtek nekik élelmeszert és ruházatot. A belgrádi hitközség interveniált a miniszterelnöknél és Stojadinovits dr. jugoszláv miniszterelnök maga intézkedett, hogy ez a csoport átutazzon Jugoszlávián keresztül Olaszországba. De közben kiderült, hogy minden irásukat elkobozták tőlük és ezért a jugoszláv minisztérium egy havi tartózkodást adott nekik, amíg megérkeznek az igazoló iratok. 43 zsidó részére legalább kollektív személyazonossági igazolványt adjanak ki.

MI TÖRTÉNT A TÖBBI HELYEKEN?

Pándorfalu zsidóságát Sopronnál átdobták a magyar határon, ahonnan visszatették őket és napokon át ég és föld között lebegtek. A soproniak ellátták őket élelemmel és meleg pokrócokkal, amíg végül a hatóságok Kismartonba vitték őket.

Kaboldból kiűzték Goldberger főrabbit, aki magyar állampolgár és jelenleg Szombat-helyen tartózkodik. Hitközségének egy része le van tartóztatva, a többi kénytelen a községet elhagyni. A nagymartoniak május 4-re lettek kiutasítva, amint értesülünk, a céhlemiek módjára nem várták be a terminust, hanem az egész hitközség Bécsbe ment. — Ugyanez a sorsa a kismartoni hitközségnek is, itt a híres Wolf-féle zsidó muzeumot felbecsülhetetlen kincseivel már hetek előtt lepecsételték és a 300 éve ott lakó Wolf családot is kiutasították. Boldogasszonyban a még

Vidéki képviselők:

Timișoara: Káldory Marcel, Str. Paris 5.

Oradea: London Armin, Str. Millerand 9.

Cluj: Körösy Tibor, Str. N. Iorga 19.

Arad: B. Schlifka, Str. Eminescu 30.

Brașov: Deutsch Zsigmond, Str. Sft. Ion 2.

ott levő 60 zsidó családot kiutasították május 4-re, addig azonban nem hagyhatták el a községet, csak külön engedéllyel, úgy, hogy Bécsbe sem menekülhettek.

RETNETES BARBARIZMUS

A legborzasztóbban a köpcsényi (Kittsee K'czéh) zsidókkal bántak el. Az ottani zsidó lélekszám mindössze 63 volt. Ezek közül tizenkettőt már hetek előtt részben letartóztattak, részben kiutasítottak, a többiekkel azonban nem közölték a kiutasítási parancsot, Peszach első napján sachrisz és műszaf ima között hirtelen összetoborozták őket az SA. és SS. emberek, a már említett módon kényszerítették őket a kettős ünnep dacára aláírni, hogy mindenükről „önként” lemondanak és „szívesen kivándorolnak”. A második széder este azután autókon kivitték az 51 személyt Hainburgba, onnan pedig csónakokon áttették őket a Duna egyik elhagyott kicsiny szigetére, mely a dévényi cseh part közelében van. Itt töltötte a szabad ég alatt a második széder éjszakát a köpcsényi hitközség, 78 éves Perls főrabbiával. Reggel figyelmes-sé lettek rájuk a dévényi dunaparton járókelők és a csehszlovák határőrök átvitték őket csónakokon Dévénybe, innen pedig a pozsonyi tolonházba kerültek. A pozsonyi zsidóság tudomást szerzett az esetről, ellátták őket élelemmel, ruhákkal, egyébként azonban nem segíthettek rajtuk, mert estére áttették őket a magyar határra, kivéve a beteg Rebecennek engedték meg a pozsonyi hatóságok, hogy az ottani zsidó kórházba felvegyék. Az Oroszvár melletti magyar határról visszautasították őket másnap a csehekhez, majd onnan éjszaka vissza az osztrákokhoz. Ezek újból kitették a szerencsétlencet a magyar határra és egy részük a szerdára virradó éjjelt a hármass országhatáron fekvő u. n. fácán-erdőben töltötte. Ezután megindultak a diplomáciai tárgyalások a magyar és cseh hatóságok között — két csehszlovák képviselő is interveniált a prágai külügyminisztériumban — és a tárgyalások eredményeként a kiűzötteket egy francia uszályon helyezték el a Dunán, Pozsonytól pár kilométerre keletre, szemközt a magyar part mellett. A pozsonyi zsidóság ellátta a hajót élelemmel és takarókkal; ugyancsak Rajkáról is élemezik a menekülteket. Ez az uszó hajlák addig maradjon a helyén, ameddig sikerülni fog a köpcsényiek számára nemzetközi megoldást elérni.

Mint beavatott körökben hírlik, a burgenlandi zsidóság elleni akciók a német birodalmi kormány intézkedésére történnek, mely stratégiai szempontból rendelte el, hogy zsidók nem lakhatnak a cseh és magyar határ mentén.

— Ügyvédi hír. Dr. Harsányi Jenő oradeai ügyvéd irodáját Oradeán, a Calea Victoriei 1 szám alá helyezte át.

Miképpen lehet beutazni a különböző tengerentúli országokba?

Naponta érkeznek hozzánk megkeresések és reménykedő, sokszor meg kétségbeesett zsidó családok kérdik, hogy adjunk nekik tanácsot, hogy merre utazhatnak. Hova tudnának menni, hogy ebből a nyugtalan Európából elmenjenek olyan világrészekbe, ahol nincsen oly lázas hadikészülődés, mint ebben a vén világrészben.

Rövid táviratstílusban adjuk alant a felvilágosítást, a különböző országokba. Részletes felvilágosító cikkeket közöltünk már eddig is a különböző országokról, amelyek régebben „exotikus” részeknek számítottak, de most már reális elképzelések alapjai lettek.

Csak egészen rövid anyagi tájékoztatás, s akiknek bővebb felvilágosításra van szüksége, forduljon a „Népünk”-höz, szívesen adunk utbaigazítást a továbbiakra.

Argentina. Csakis bevándorlási engedéllyel lehet kiutazni, amit az ottlévő rokonok útján lehet elnyerni.

Bolivia. Szükséges egy onnan elnyert beutazási engedély. Fel kell mutatni 250 dollárt.

Chile. 500 dollár garancia, vagy egy chilei munkaszerződés.

Columbia. Bevándorlási engedély és 250 dollár garancia. Lehet ezenkívül bevándorlási engedély nélkül is odautazni, de ebben az esetben 600 dollárt kell a partraszállásnál felmutatni.

Cuba. Bevándorlási engedély nélkül lehet partraszállani, 500 dollár személyenkénti felmutatásával.

Curacao. Engedélyezve a bevándorlás, 250 dollár személyenkénti felmutatása ellenében.

Haiti. Engedély nélkül, 250 dollár személyenkénti felmutatás ellenében.

Honduras. Ugyanazok a feltételek, mint Haitiben.

Peru. Bevándorlás engedély nélkül. 16 éven felelőieknek, 2000 soles garanciát kell letétbe helyezni (kb. 100.000 lei).

Trinidad. Engedély nélküli beutazás. Partraszállásnál 250 dollár felmutatandó. Gyermeknek olyan összeget kell felmutatni, amely arányos a hajón fizetett jegy árával.

Ausztrália. 170 font sterling (170.000 lei) garancia ellenében a partraszállás engedélyezve.

Francia Nyugat-Afrika. 6000 frank garancia ellenében a beutazás engedélyezve.

Angol Dél-Afrika. 160 font sterling garancia ellenében a beutazás engedélyezve.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucuresztiben

KATZ orth. restauran
kóser
Bucuressti, str. Carol 32. I. emelet

Nyári
Szandál cipők
 nagy vá-
 laszték-
 ban meg-
 érkeztek
Reichard

Ingyen vásárolhat

MARKOVITS

női divatáruház, Regina Maria tér
10 éves jubileumi akcióján

Május hó egyik napja egy pártatlan zsűri által
 Dr Hărăguș közjegyző közbenjöttével ki lesz sorsolva

A kisorsolt napon eszközölt vásárlások
 teljes összegét a cég készpénzben visszatéríti!!!

ITT AZ ALKALOM INGYENRUHÁZKODÁSRA!

Hackmayer úri szabóság és férfi divatüzlet
 Angol és belföldi szövetujdonságok
 Uri divat különlegességek
 nagy választékban
 Oradea, Bdul Regele Ferdinand 4
 Telefon 2075

Ugy minőségileg mint árban
„VULCAN” Hartmann verhetetlen

Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 1.

Retikülök, bőröndök és utazási cikkek saját üzemi lerakata

Legmodernebb, legolcsóbb,
„Standard”
 vasbutorgyár
 Strada Aurel Lazar 10.
 (fogházmuhely)

Princ-féle zománcedények
„ROYAL” petrolgázi főzőgépek
 Karnisok, vitrage-rudak
 Alpaca evőeszközök stb.

Propaganda árak!
STERN JOZSEF
„Fierăria-Centrală”
 Piața Mihai Viteazul No. 2
 Telefon: 8-92

Kétségkívül **karcsu és tökéletes termetet követel**, a mai divat habár nagyon kevés tökéletes termetű asszony jár köztünk. — Epp ezért érthető, hogy

Revesen nélkülözhetik a fűzőt, mely a test arányainak szembeszökő eltéréseit összhangba hozza és a legfontosabbakat, a mell, csipő és derék nőies hajlatait kellően enyhíti vagy proporcionálja. **Így fűző elbájlítása már művészet is**, sőt azzá fejlesztette **Kováts Jándorné fűzőspecialista (Művész-telep)**. — Ezért látogatja őt az előkelő hölgyközönség, de meg is becsüli és előzékeny kiszolgálásban részesíti nagyrabecsült megrendelőit.

— Eladó Oradeán, a centrumban, villamos mentén, kitűnő karban levő, masszívan épült nagyobb bérház, 240.000 lei (10%-os) évi tiszta jövedelemmel. Vételár fele fizetendő azonnal, a másik fele igen kedvező feltételek mellett, havi törlesztéses részletekben is. Felvilágosítást nyújt dr Harsányi Jenő oradeai ügyvéd, Calea Victoriei 1.

Divatos

fürdődresszek,

habselyem bluzok,

nyári ingek,
 férfi- és gyermek-
 zokni jó minőségben **olcsón**

LONDON

kötődében

Minőségben
 árakban
 izlésben

SZÖVEI

különlegességeink vezetnek!
 Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóáruház
 Oradea, Piața Regina Maria I. (Kishidő)

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenckotok,
 átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen
 és olcsón vállalja

BORGOS

ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület.

Festékek,

padlólakkok,
 zománcfestékek, keféáruk

legolcsóbban: **STERN**

festéküzletben
 Nicolae Jorga ucca 10. - Telefon: 3-78.
Cimre kérem ügyelni!

Szegfű

írógép vállalat

Vezető:

MOCSÁRY

ORADEA, Bulv. Regele Ferdinand 13.

MERCEDES írógépek egyedüli képviselője

Telefon: 35-93

Gépek kölcsön kaphatók

— FÜZŐ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerezhető be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

Hétről-hétre

Jeruzsálem. — Sir Harold A. MacMichel a napokban meglátogatta a cionista világszervezet elnökét, Chaim Weizmann professzort Rechobotban lévő vegyészeti intézetében. A főkörmányzó és neje végigjárták a kémiai intézetet, amelyet az alapító Dániel Schiff után neveztek el. A kémiai intézet a legmodernebbül van felszerelve és főleg az ország mezőgazdasági kiaknázásának céljait szolgálja. A főkörmányzó nagy megelégedését fejezte ki a látottak fölött. A látogatás után Weizmann a magas vendégeknél villásreggelit adott, amely után a főkörmányzó és Weizmann professzor hosszas tanácskoztak a zsidó ügyekről. — Az új palesztinai vizsgálóbizottság tanulmányutja során meglátogatta Chedera kolóniát. A bizottság tagjai behatóan érdeklődtek a telepések életfeltételei s jövedelmi forrásai iránt. — Fegyveres arab banda támadást intézett Palesztina északi határán fekvő új zsidó település: Chanita ellen. A támadók mintegy háromszáz lövést adtak le. Zsidó segérendőrök és telepések élénk tüzeléssel válaszoltak és elűzték a terroristákat. — Arab körökben úgy hírlik, hogy Faud Hamzi, Hedzsász külügyminisztere közvetíteni igyekszik a Nashasibi és Husszeiterek között, azaz Nashasibi bej arab védelmi pártja és a Beyrut közelében száműzetésben élő jeruzsálemi főmufti pártja között. A külügyminiszter röviddel ezelőtti meglátogatta a főmuftit.

London. — Olivier Locker Lampson konzervatív képviselő a manchesteri cionista szervezet gyűlésén beszédet tartott, melynek során többek között a következőket mondta: „A németek ausztriai inváziója minden kormányra az eddiginél tisztelesen inkább hárítja a feladatot, hogy hozzájáruljon a zsidók kérdés megoldásához. Ez összekapcsolható a mi stratégiai érdekeinkkel. A háború után Palesztina a Szuezi csatorna egyik fontos támpontja lett. Egy millió zsidó angol zászló alatt — ebből félmillió Transzjordániában, amely csaknem olyan nagy, mint Anglia — katonailag nem lebecsülendő tényező volna.” Locker Lampson bejelentette, hogy az alsóház számos tagjának aláírásával jegyzéket nyújtott át a gyarmatiügyi miniszternek, ismertetve ezt a tervet.

Sighet. — Sighetre érkezett Ricardo Pallardi, Argentína bucuresti konzulja, hogy megvizsgálja 250 maramuresi család kivándorlási kérvényét. A konzul 28 család iratait vette magához, azzal az ígérettel, hogy ezeknek a kormány meg fogja adni a bevándorlási engedélyt.

Szolnok. — A szolnoki ügyvédi kamara elnöke dr Mandel Sándor, aki zsidó vallású, a napokban visszaadta megbízatását azzal az indoklással, hogy a „zsidójavaslatnak” a magyar kormány által való benyújtását alkotmányellenesnek tartja. Nem tűrheti, hogy a zsidókat másodrendű állampolgárokká degradálják és ennek konzekvenciáit a saját személyére is le kívánja vonni. Dr Mandel Sándor egyike a magyar alföldi város legjobb jogászainak, jómódu és tekintélyes polgára a magyar városnak. A kamarai elnöknek ez a lépése kínos meglepetést keltett az egész vármegyében.

Budapest. — A képviselőház elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely a magyarországi zsidó lakosság jogainak és kötelezettségeinek rendszabályozására vonatkozik. A javaslat többséggel fogadták el. A kormánypart (nemzetiségpártja), a független párt és a kiscgazdák pártja a javaslat mellett szavaztak. Ismeretes, hogy ez a törvény 20 százalékos numerusz klauzuzst vezet be a gazdasági életben, amit a zsidók nem léphetnek túl. Egyidejűleg korlátozza a törvény a zsidók által élvezhető fizetéseket is.

Bécs. — Erich Meller, a világhírű osztrák zongorista, Zelma Kurtz, Battistini, Slezak, Kiepora, Richard Tauber, Lotte Lehmann és más hírneves énekesek kedvelt kísérője öngyilkosságot követett el, miután képtelen volt elviselni a nemzeti szocialista rendszert. Ugyancsak öngyilkos lett dr Sinprich, az igazságügyi minisztérium bünyügyi osztályának vezetője, akit vád alá akart helyezni az új rendszer.

Kairó. — Az egyiptomi kormány miniszterelnöke egy palesztinai tervet dolgozik, amelyet letárgyalás végett a Népszövetséghez fog eljuttatni. — Huszein Mohamed Elgindi szenátor az egyiptomi kormányhoz intézett interpellációjában erőlyesen követelte a kormánytól, hogy végre szegedezzen le nyíltan álláspontjukat a palesztinai kérdéssel kapcsolatban. — Az „Orient Arab” című sajtóiroda közli Ryadból, Hedzsász fővárosából, hogy Ibn Saud Hedzsász királya az újonnan Palesztinába érkezett felosztó bizottsághoz nem juttatott el semmiféle tiltakozást. Diplomáciai körökben úgy kommentálják Ibn Saudnak ezt a hallgatóságát, hogy végérvényesen lemondott a palesztinai ügyekbe való beavatkozásról.

Bécsi borzalmak

Egy szemtanu érkezett Bécsből. Ott volt Hitler bevonulása napján és csak most jött el ebből a földi pokolból, amely valamikor csodás várost jelentett. — Ilyen rablóluralom, ilyen egészen sötét középkor talán még soha sehol nem tombolt, mint most Bécsben. Minden emberi érzésből kivétel között bestiák olyanra ragadtatják magukat, amihez még a spanyol inkvizíció világában sem volt példa.

Ez a szemtanu többek között a következő borzalmat mondja el: Amikor Göring az Ostbahnhof nagy üvegtermében elmondotta beszédét, utána összefogtak 60—70 éves öszszakálu zsidóembereket és egész nap velük suroltatták fel a piszkos helyiséget. Állandóan megtámadják a szakállas zsidókat, szálaunként tépik ki szakállukat és a kiserkedet vértől még jobban megörülnek. (Wenn's Judenblut von Messer spritzt). Kegyetlenségük nem ismer határt. Állítólag több mint 50.000 zsidó van lefogva, vagy jelentkezni kell nekik naponta kényszermunkára. Minden embert, akinek üzlete, gyára, ingallana van, addig akarják kizozni, amíg mindent odaad, csak pusztá életét hagyják meg nekik.

A templomokba állandóan benyomulnak, levéteik a frigszekerény takarókat és kivéteik az imaköpenyeket és ezekkel suroltatják fel az uccákat és illemhelyeket. Képzeltető ez a borzalmas megalázás, amikor hiltű öreg embereknek azzal kell surolni a földet, amellyel eddig imádkozott és csókjaival halmozott el. De a Tórákat is széjjelzaggatják és nemcsak ők gyalázzák meg, hanem arra kényszerítik a zsidókat, hogy a széjjelzaggatott darabokkal szüntén töröljenek és suroljanak.

Az utóbbi héten négy napon át, szombattól keddig Wien uccáin formális pogrom volt, különösen a zsidólakta uccákon és kerületekben. Ezekre a napokon számos sebesültet vittek be a Rotschild-kórházba, sokan külső sebekkel, de belső vérzésekkel is. Az ágyak megteltek sebesültekkel és a folyosókon állítottak fel szükségágyakat. A VIII. kerületben levő Kandlhof nevű kávéházban az SA legények kényszerítették a zsidó látogatókat, hogy a köpésészek tartalmát kiigják.

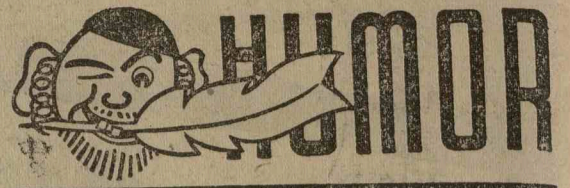
A zsidó üzletek ellen százszázalékos bojkottot szerveznek. Amikor Bürckel birodalmi komiszár visszatért Berlinből, ezek az uccai atrocitások nagyjából megszűntek, de jött helyette azonnal, az államilag hivatalosan támogatott „hideg pogrom”. Egyetlen árja sem meri átlépni zsidó üzletek küszöbét. A legkevesebb, ami érheti, hogy egy lemoshatatlan festékkel ellátott gummibélyegzőt nyomnak homlokára. 5000 zsidó hadirokkant trafikostól egyszerre május 14-én este 7 órakor elvették a trafikot.

A KOTÁNYI TRAGÉDIAHOZ

Lapunk más helyén megemlékszünk a Kotányi esetről. Most még arról értesülünk, hogy egy alkalmazottja tette el láb alól a szerencsétlen embert. Volt nála évekig egy horogkeresztes érzelmű alkalmazott, aki a bevonulás napján azonnal igényekkel lépett fel. Követelte, hogy Kotányi adja el neki üzletét. Kotányi a fenyegetésekre fel, meg is állapodott vele egy bizonyos összegben, amely körülbelül az üzlet értékének 20—25%-a volt. Amikor a pénzt át kellett volna neki adni, megjelent rohamosztásokkal az üzletben, illetőleg a vállalat irodájában és fizetés helyett elvitték Kotányit. Nem is került többé elő. Csak leblombázott koporsóban rejtetve megkínzott holttestemét kapta meg családja. Felmerült a kérdés, miért? Mert rabolni akarnak és ha nem lehet másképpen, akkor meg is ölik a zsidót. Ilyen rablól világ még soha a világon nem volt.

Különben megjegyezzük még, hogy a hitközség irodáin kívül megnyitották a bécsi Palesztina-hivatalt is, dr Alois Rottenberg vezetésével és a cionista irodát dr Eduard Pachtman vezetésével. A Keren Kajemet és Kerren Hajjesod irodáit is rövidesen megnyitják és a hechaluc is szerény méretekben megkezdte működését.

Nincsenek szavak, amelyek a fenti borzalmakról elég plasztikus képet adhatnának, s mi végérvényben csak annyit mondunk: jaj nekünk, jaj mindazoknak, akik ezek után még üzleti kapcsolatot tartanak a németekkel, anélkül, hogy erre életbevágóan fontos érdekük volna.

CSAK A MARHÁKNAK

A szabocsi vicimálison utazik egy zsidó és vitatkozik a többiekkel. Azt mondja az egyik, hogy a kabala mesterei szerint az egyéni gondviselés az állatvilágra is vonatkozik. A metszes eltöltésével pedig a magyarországi marhák élete meg lett hosszabbítva. Azt mondja végül az egyik:

— A vágási tilalomból nem volt haszna sem az államnak, sem a zsidóknak — csak a marhának...

SZABOTÁZS

Ugyancsak a vonaton beszélnek, hogy a szabotázs, amivel a zsidókat gyanúsítják, nem létezik. — Ez nem ajánlható, — mondja az egyik — mert a zsidóknak nem szabad semmit sem megakadályozni, mert akkor azt mondanák, hogy az szabotázs.

— Én nem tudom, hogy tulajdonképpen mi is az a szabotázs — szolt közbe az egyik — de ha így megy, akkor a zsidóknak nagy része csak szombaton ehetik húst és így a hufogyasztás terén be fog következni a „sabbosz”-tázs.

A NŐKNEK SZERENCSEJE VAN

Egy hitsorsos kérde a másikat: — mondd kérlek, miért van a nőknek olyan nagy szerencséje? Ha a férj doktor, akkor az asszony doktorne, ha a férj professzor, akkor az asszony professzorné. Ha a férj rabbi, akkor az asszony rebbecen. Miért kapja mindezt ingyen, ezt a sok megtisztelő címet?

— Igazad van Berl — válaszolja a kérdezett, miközben nagyot sohajt. De van azért egy kis igazunk is.

— Micsoda?

— Ha a férj özvegy, akkor az asszony címe: halott és ha a férj egy „pere odom” (rabiátus ember), akkor az asszony egy poro adümo (vörös tehén).

EGY KIS OKOSKODÁS

Egy házaló zsidó bekopog az ismeretlen ajtaján. Dühös nemzeti szocialista nyit ajtót és rámondul a zsidóra:

— Nem veszek semmit és nem adok el semmit.

— Ocska ruhával kereskedem, nem volna valami mégis eladó?

— Mondottan már, hogy semmi sem eladó. De ha egy erős hülést akar venni, azt eladom...

— Ha egy éves lesz a hülés és így már elég ócska lesz nekem, akkor jelentkezem peoónek... hiszen látja, hogy csak régi dolgokkal kereskedem.

A HAL A VIZBEN

— Tudja Ön, hogy a magyarországi zsidók úgy élnek, mint a hal a vízben?

— Hogy-hogy? ...

— Félnek a horogtól...

ELKÉSETT PÉSZACHI VICC

Lengyelországban a legtöbb helyen nem esznek gépi-pászkat. Azt mondja egyik zsidó a másiktak:

— Hallottad, Icig Beer gépi pászkát eszik?

— Komolyan? Nem hinnem.

— De igen! Zalogba tette a varrógépét és volt érte maceszt.

— Mire kell az embernek az orra?

Egy gyerek kérde a papjától, hogy mire kell az embernek az orra. Papája a következőképpen magyarázta meg:

— Micsoda kérdés ez? Az a kérdés, hogy kinek mire kell. Például nekem arra kell az orrom, hogy kiszagoljam, hogy kitől lehet kölcsönkérni. Anyu-nak arra kell az orr, hogy megszagolja, mi jó szomszédasszony fazékjában. A gazdag embereknek arra kell az orr, hogy megszagotja, hol lehet pénz keresni. Lányoknak arra kell, hogy legy mit puderezni. A zsidóknak azért kell, hogy legy mire mutassanak az antiszemiták. A politikusoknak pedig... hogy odadugják, ahova nem kell...

A REFORMÁLT HAGADA

Németországban cenzurálták a Hagadát. Például nem szabad senkinek sem a Ma nistatib mondani, mert a Harmadik Birodalomban nem szabad semmit sem kérdezni. Ellenben mindent mondhatja, hogy „avodim hojinu” (rabszolgák tunk...)

HITLER NÖSÜLÉSE

— Nagy szenzáció. Hitler megnősült...

— Kit vett el?

— Ausztriát.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA

BUN DE IMPRIMAT.